

ISBN 978-9955-899-14-3



LIETUVOS MOKINIŲ
NEFORMALIOJO
ŠVIETIMO CENTRAS

LIETUVOS MOKINIŲ
NEFORMALIOJO
ŠVIETIMO CENTRAS

Ugdymo karjerai skyrius

Zigmas Kairaitis
Danutė Talačkaitė

UGDYMO KARJERAI KOMPETENCIJOS NEFORMALIOJO ŠVIETIMO BŪRELIUOSE

Metodinė priemonė



Vilnius, 2021



ISBN 978-9955-899-14-3

LIETUVOS MOKINIŲ NEFORMALIOJO ŠVIETIMO CENTRAS

Ugdymo karjerai skyrius

Zigmas Kairaitis
Danutė Talačkaitė

UGDYMO KARJERAI KOMPETENCIJOS NEFORMALIOJO ŠVIETIMO BŪRELIUOSE

Metodinė priemonė

Vilnius, 2021

UDK
Ka

Recenzentas: mokytojas ekspertas Šarūnas Gerulaitis

ISBN 978-9955-899-14-3 (skaitmeninis PDF)

© Zigmas Kairaitis, Danutė Talačkaitė
© Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras

TURINYS

ĮVADAS	4
1. NEFORMALIOJO ŠVIETIMO BŪRELIAI, MOKYKLOS – PIRMOJI PAAUGLIŲ ĮSITRAUKIMO Į DARBO PASAULĮ PAKOPA	
1.1. Formaliojo ir neformaliojo ugdymo dermė	6
1.2. Nuoseklus pomėgių ugdymas	7
1.3. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bei neformaliojo ugdymo bendrųjų ir neformaliojo vaikų švietimo kompetencijų palyginimas	8
2. UGDYMO KARJERAI KOMPETENCIJOS NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO BŪRELIUOSE	
2.1. Astronomijos ir astrofizikos būrelis	12
2.2. Biofizikos būrelis.....	14
2.3. Fotografijos būrelis.....	16
2.4. Kartingo būrelis	18
2.5. Kinologų būrelis	20
2.6. Laidų modeliavimo būrelis.....	22
LITERATŪRA	24
PRIEDAS: Ugdymo karjerai programa (2012 m.)	26

ĮVADAS

Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) paslaugomis, neskaitant COVID 19 pandemijos laikotarpio, linkę pasinaudoti vis daugiau vaikų – maždaug 60 proc. šalies vaikų (*Neformaliojo...*, 2020). Neformaliojo švietimo užsiėmimus ne mokykloje lanko 43 proc. mokinių (2020 m. duomenimis). Technologijų, gamtos mokslų krypties būrelius už mokyklos ribų lanko per 1,5 proc. vaikų (*Neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis už mokyklos ribų...*, 2020). Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras (LMNŠC, toliau – Centras) „suteikia mokiniams įvairių galimybių turiningai leisti laisvalaikį, ugdyti savo kūrybinius sugebėjimus ir pažinti profesijų pasaulio įvairovę techninio modeliavimo ir konstravimo, įvairiuose mokslo, meno, techninio sporto, turizmo, gamtinio ugdymo būreliuose, edukacinėse pamokose ir neakivaizdinėse mokyklose. Pagrindinė šios veiklos siekiamybė – intelektualiai, mąstanti, kūrybinga jauna asmenybė“ (*Apie centrą*, 2019). Šiuo metu Centre veikia 18 būrelių ir 14 mokyklų (*Būreliai*, 2020). Neformaliojo vaikų švietimo mokyklose ir būreliuose, be specifinių kūrybinių gebėjimų, lygiagrečiai turėtų būti plėtojamas ir ugdymas karjerai.

Problema – nėra būrelių ir mokyklų vadovams, neformaliojo švietimo mokytojams parengtų metodinių priemonių, kaip ugdyti mokinius karjerai įvairių užsiėmimų ir veiklų metu.

Šio darbo **tikslas** – remiantis norminėmis, psichologinėmis ir pedagoginėmis neformaliojo vaikų ugdymo prielaidomis, parengti ugdymo karjerai kompetencijų aprašus neformaliojo vaikų švietimo būrelių teminėms veikos sritims siejant jas su bendrosiomis ugdymo kompetencijomis.

Pagrindinė **metodologinė prieiga** rengiant ugdymo karjerai kompetencijų aprašus būreliams – parengta Ugdymo karjerai programa (*Ugdymo...*, 2014 m.), Neformaliojo švietimo koncepcija (*Neformaliojo...*, 2005, 2012), Bendroji programa. Projektai (*Bendrujų...*, 2021).

Neformaliojo švietimo būreliai pasirinkti laisvanoriškai, t. y. tie, kurių vadovai mielai sutiko pasidalinti medžiaga apie užsiėmimų temas, vykdomas veiklas. Apžvelgus būrelių vadovų paraiškas neformaliojo švietimo veikloms matyti, kad būreliai daugiausia skirti paaugliams:

- Astronomijos ir astrofizikos būrelis 11–18 m. (5–12 kl.)
- Biofizikos būrelis 14–17 m. (8–11 kl.)
- Fotografijos būrelis 11–18 m. (5–12 kl.)
- Kartingo būrelis 8–16 m. (2–10 kl.)
- Kinologijos būrelis 11–14 m. (5–8 kl.)
- Laivų modeliavimo būrelis 11–17 m. (5–11 kl.)

Pagal parengtą ugdymo karjerai kompetencijų aprašo formą ir konkrečius aprašus galima parengti ugdymo karjerai kompetencijų aprašus ir kitoms neformaliojo vaikų švietimo mokykloms

bei būreliams. Tai gali padaryti neformaliojo vaikų švietimo mokyklų ir būrelių vadovai bei mokytojai.

1. NEFORMALIOJO ŠVIETIMO BŪRELIAI, MOKYKLOS – PIRMOJI PAAUGLIŲ ĮSITRAUKIMO Į DARBO PASAULĮ PAKOPA

1.1. Formaliojo ir neformaliojo ugdymo dermė

Kaip teigia Australijos Nacionalinės ugdymo karjerai strategijos autoriai, dėmesys ugdymui karjerai kaip paprastai skiriamas vyresnėse klasėse (11–12 kl.), profesinio mokymo įstaigose, mokymo centruose, kolegijose ir universitetuose, bet tai vyksta fragmentiškai. Gyvenimas parodė, kad konsultavimas ugdymo karjerai klausimu, moksliniai tyrimai – labiausiai vertingiausi, kai jie yra nepertraukiamo pobūdžio ir yra nuolat derinami su ugdymo procesu. Parama karjerai turi būti pasiekama tiems, kuriems ji yra labiausiai reikalinga (*National Career...*2013, p. 3). Valstybės vaikų / jaunimo ugdymą karjerai siekia apibrėžti įvairiais norminiais dokumentais (*Australian...*,2010; *Estonian...*, 2006; *Hobby...*, 2006). Nors vis dar gaji nuomonė, kad neformalusis švietimas yra vaiko, tėvų asmeninis reikalas (*Riškus* ir kt. 2009, p. 83). Tai lemia iki šiol nesubalansuota formaliojo ir neformaliojo švietimo sistema (pasiekimų, ugdymosi rezultatų legitimacija). Šios dvi švietimo sistemos (ugdymo formos) turėtų papildyti viena kitą bei vienaip ar kitaip nulemti mokinių profesinį karjeros pasirinkimą. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje vartojamą sąvoką „neformalusis vaikų švietimas“ siūloma keisti sąvoka „pasirenkamasis vaikų ugdymas“ (*Neformaliojo vaikų...*, 2012). Pasirenkamasis vaikų ugdymas pagal paskirtį skirstomas į dvi grupes (1 lentelė).

Pasirenkamojo vaikų ugdymo paskirties grupės (*Neformaliojo ugdymo...*, 2012, p. 3)

1 lentelė

Formalųjį švietimą papildantis ugdymas	Neformalusis vaikų ugdymas
Paskirtis: pagal ilgalaikes programas sistemiškai plėsti tam tikras žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius, taip pat suteikti asmeniui papildomų dalykinių ir bendrųjų kompetencijų. Formalųjį švietimą papildančio ugdymo programos gali vykdyti muzikos, dailės, kitų menų, sporto ir kitos mokyklos.	Paskirtis: ugdyti vaiko gyvenimo įgūdžius, asmenines, socialines ir kitas bendrąsias kompetencijas. Neformaliojo vaikų ugdymo programos gali vykdyti neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir kitos švietimo įstaigos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai.

Iki šiol daugiausia orientuojamasi į akademinis mokinių pasiekimus, įskaitant ir užimtas vietas dalykinėse olimpiadose, konkursuose. Tai kartais rodo neigiamą požiūrį į neformalųjį švietimą: atsisakoma neformaliojo švietimo būrelių, mokyklų vardan aukštesnių akademinis pasiekimų (*Riškus* ir kt. 2009, p. 70). Šitai konstatuota ir Bendrųjų programų atnaujinimo gairėse: “[iki šiol] nesukurta sistema, leidžianti vertinti ir pripažinti mokinių kompetencijas, skatinanti kaupti kompetencijų arba pasiekimų įrodymus ir juos taikyti tolesniems ugdymo ir studijų tikslams“ (*Bendrųjų...*, 2019 p. 10). Tokiu būdu (dažnai nulemiant tėvams) nutraukiamas mokinių pomėgių

tolimesnis plėtojimas ir ugdymasis, pradėtas ankstyvoje vaikystėje ar paauglystėje. Tiesa, tose pačiose Bendrųjų programų atnaujinimo gairėse numatoma užpildyti šią spragą: „Formaliuoju ir neformaliuoju būdu įgytų pasiekimų įrodymus mokiniai privalo kaupti asmeniniame ugdymosi rezultatų aplanke. Šie įrodymai bus įskaitomi baigiant pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programą. Kartu su atnaujintomis Bendrosiomis programomis pateikiamos rekomendacijos, kaip vertinti pasiekimų įrodymus ir sudaryti ugdymosi rezultatų aplanką“ (*ten pat*, p. 18). Tokiu būdu siekiama legitimuoti įgytas kompetencijas.

1.2. Nuoseklus pomėgių ugdymas

Paauglio domėjimasis žmonių profesine / darbine veikla prasideda jau vaikystėje (antrojoje arba viduriniojoje vaikystėje, t. y. 3–6 m. amžiaus tarpsnyje). Šio amžiaus vaikai mėgsta domėtis aplinkiniu pasauliu – tėvų, kitų suaugusiųjų veikla, žiūrėti įvairių multimedijų teikiamą informaciją. Taigi pirmiausia, kaip akcentuoja amerikiečių psichologė Anne Roe, domėjimasis profesija yra susijęs su vaiko ugdymu šeimoje (1972). Tėvai, „pastebėję ypatingus savo vaikų talentus – mėgina juos nukreipti tinkama linkme įvairių būrelių ar užsiėmimų pagalba“ (*Mokinių...*, p. 6). Dar intensyviau ugdymasis karjerai, būsimai profesijai vyksta vėlesniame vaikų amžiuje. Šią raidą psichologas D. E. Superis (1992) suskirsto į keletą etapų: *augimo, tyrinėjimo, įgijimo, įtvirtinimo, silpnėjimo*. Šie etapai susiję su atitinkamais amžiaus tarpsniais: augimas – *vaikyste*, tyrinėjimas – *jaunyste*, įgijimas – *ankstyvąja branda*, įtvirtinimas – *vidutiniu amžiumi*, silpnėjimas – *senatve*. Tiesa, paauglių karjeros projektavimą tyrusi bei atlikusi su tuo susijusių Lietuvos švietimo dokumentų analizę Ilona Banevičienė konstatuoja, jog nepasitvirtino griežtas mokinių profiliavimas (2014, p. 32). Paraleliai kritikuojama vis dar gajį *profesinio orientavimo* sąvoka (*Pukelis*, 2003; *Kučinskienė*, 2003; *Sokolova, Stanišauskienė*, 2007). Čia yra svarbu, kad įvairios ugdomosios veiklos atitiktų vaikų pomėgius ir polinkius (*hobbies* angl.). „Ypač palanki edukacinė aplinka interesams ir gabumams pažinti yra neformaliojo ugdymo veiklos, nes būtent būreliuose, žygiuose, stovyklose ir pan. atsiskleidžia tikrieji mokinių pomėgiai. Svarbu, kad mokiniai juos įvardytų, reflektuotų jų dinamiką, svarstytų, kokią įtaką šios asmenybės charakteristikos turi jų savivaizdžiui“ (*Stanišauskienė, Naeckaitė*, 2012, p. 33). Mokytojai, būrelių vadovai turėtų kelti toliau siekiančius veiklų tikslus. Kol kas ugdymas vyksta lokaliu lygiu, nesiejant jo su tolimesniais gyvenimo ar karjeros tikslais (*ten pat*, p. 154). Tam svarbios įtakos turi aiškiai apibrėžtos ugdymo karjerai kompetencijos.

1.3. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bei neformaliojo ugdymo bendrųjų ir neformaliojo vaikų švietimo kompetencijų palyginimas

Bendrąsias ugdymo kompetencijas apibrėžia priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, kurių atnaujinimas šiuo metu vyksta (*Bendrujų...*, 2021). Atsižvelgiant į jų sandus, ateityje reikės bendrąsias ugdymo kompetencijas adaptuoti ir neformaliajame vaikų švietime. Šiame darbe, kad galėtume palyginti bendrojo ugdymo kompetencijų ir neformaliojo vaikų švietimo kompetencijų sandus, remsimės šiuo metu galiojančiomis ugdymo programomis ir kitais neformaliojo švietimo dokumentais. Aprašydami neformaliojo ugdymo bendrąsias kompetencijas rėmėmės Vilniaus miesto savivaldybės projektu *Besimokantis miestas (Apie projektą, 2019)* ir jo tinklalapyje apibrėžtomis neformaliojo ugdymo kompetencijomis (*Kompetencijų sąrašas, 2019*), kurios priderintos prie Bendrojo ugdymo programų bendrųjų kompetencijų. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos yra dvių redakcijų: 2005 m. (*Neformaliojo...*, 2005) ir 2012 m. (*Neformaliojo...*, 2012). Pastarojoje (2012 m.) redakcijoje nėra detalizuojamos neformaliojo vaikų švietimo kompetencijos, o tik nurodoma, kad „vaikas įgis kompetencijų, būtinų asmeniniam, visuomeniniam ir profesiniam gyvenimui“ (p. 3). Tuo tarpu 2005 m. neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje išskirtos *asmeninės, edukacinės* (mokymosi), *socialinės* ir *profesinės* neformaliojo vaikų švietimo kompetencijos (p. 4). Atkreiptinas dėmesys, kad jos nėra įvardytos kaip *bendrosios*, o tiesiog kaip *neformaliojo vaikų švietimo kompetencijos*. Taigi remiantis bendrosiomis ugdymo programomis, kompetencijų ugdymo metodika (*Kompetencijų ugdymas, 2012*) ir neformaliojo ugdymo (Vilnius – besimokantis miestas) bendrosiomis kompetencijomis bei neformaliojo vaikų švietimo 2005 m. koncepcijoje pateiktomis kompetencijomis (kadangi jų turinys, skirtingai nei 2012 m. koncepcijoje, yra labiau detalizuotas), sudaryta apibendrinta *Pradinio ir pagrindinio ugdymo bei neformaliojo ugdymo bendrųjų ir neformaliojo vaikų švietimo kompetencijų palyginamoji lentelė* (2 lentelė).

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bei neformaliojo ugdymo bendrųjų ir neformaliojo švietimo kompetencijų palyginimas

2 lentelė

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios kompetencijos (Kompetencijų ugdymas..., 2012; Pradinio..., 2008)	Neformaliojo ugdymo bendrosios kompetencijos (Kompetencijų sąrašas..., 2019)	Neformaliojo vaikų švietimo kompetencijos (Neformaliojo vaikų..., 2005)
<i>Asmeninės kompetencijos</i>	<i>Asmeninės kompetencijos</i>	<i>Asmeninės kompetencijos</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Orus, savimi pasitikintis, sąžiningas ir atsakingas žmogus 	<ul style="list-style-type: none"> • Pažinti save ir save gerbti • Įvertinti savo jėgas ir priimti iššūkius 	<ul style="list-style-type: none"> • Savęs pažinimas • Savistaba • Pasitikėjimas savimi

<ul style="list-style-type: none"> • Nebijantis susidurti su sunkumais, mokantis juos įveikti • Gebantis vertinti save ir savo poelgius 	<ul style="list-style-type: none"> • Kryptingai siekti tikslų • Atsispirti neigiamai įtakai, laikytis duoto žodžio • Valdyti emocijas ir jausmus • Kita 	<ul style="list-style-type: none"> • Savęs vertinimas • Savianalizė • Saviraiška • Sveika gyvensena • Atsakomybė už savo veiksmus
<i>Socialinės kompetencijos</i>	<i>Socialinės kompetencijos</i>	<i>Socialinės kompetencijos</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Sąmoningas, atsakingas ir aktyvus bendruomenės narys • Gebantis gerbti kitus asmenis • Mokantis tinkamai su jais bendrauti ir bendradarbiauti 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerbti kitų jausmus, poreikius ir įsitikinimus • Pozityviai bendrauti, būti atsakingam, valdyti konfliktus • Padėti kitiems ir priimti pagalbą • Dalyvauti bendruomenės ir visuomenės gyvenime • Kita 	<ul style="list-style-type: none"> • Bendravimas ir bendradarbiavimas • Darbas komandoje • Demokratiškieji struktūrų ir procedūrų išmanymas • Sprendimų priėmimas • Konfliktų sprendimas • Lygių galimybių įsisąmoninimas • Ekologinė savimonė
<i>Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos</i>	<i>Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Žmogus, pasitikintis savo kūrybinėmis galiomis • Gebantis naujai pritaikyti turimą informaciją • Keliantis naujas idėjas ir jas realizuojantis 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausti ir ieškoti atsakymų • Daryti išvadas • Plėsti akiratį • Stebėti, vertinti • Būti atkakliam ir turėti teigiamą požiūrį į mokymąsi • Kita 	
<i>Komunikavimo kompetencijos</i>	<i>Komunikavimo kompetencijos</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Mokantis bendrauti • Gebantis keistis informacija • Valdantis žodinius ir nežodinius (ženklų, kūno kalbos, garsų ir kt.) informacijos perteikimo, gavimo ir supratimo būdus 	<ul style="list-style-type: none"> • Išsakyti mintis • Išklaudyti • Tinkamai naudoti ir suprasti kūno kalbą • Parinkti tinkamą kalbos stilių • Kita 	
<i>Pažinimo kompetencijos</i>	<i>Pažinimo kompetencijos</i>	<i>Edukacinės (mokymosi) kompetencijos</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Smalsus žmogus, kuriam rūpi patirti pažinimo džiaugsmą • Gebantis perprasti naujus dalykus 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausti ir ieškoti atsakymų • Daryti išvadas • Plėsti akiratį • Stebėti, vertinti • Būti atkakliam ir turėti teigiamą požiūrį į mokymąsi • Kita 	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškas mokymasis bei informacijos valdymas • Mokymasis visą gyvenimą • Informacijos gavimas, jos analizavimas bei panaudojimas • Mąstymo lankstumas (loginis, kritinis-probleminis, kūrybinis)
<i>Mokėjimo mokytis kompetencijos</i>	<i>Mokėjimo mokytis kompetencijos</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškas • Atsakantis už savo mokymąsi • Gebantis kelti ir pasiekti mokymosi tikslus • Suvokiantis mokymosi visą gyvenimą svarbą 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokyti noriai, pasitikėti savo jėgomis • Išsikelti realius mokymosi tikslus • Pasirinkti mokymosi strategijas ir priemones • Vertinti mokymosi pažangą • Numatyti tolesnius žingsnius 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Kita 	
<i>Dalykinės kompetencijos</i>	<i>Dalykinės kompetencijos</i>	<i>Profesinės kompetencijos</i>
Esminės dalykinės kompetencijos	<ul style="list-style-type: none"> • Dalyko kompetencijos 	<ul style="list-style-type: none"> • Specifinių sričių žinios, gebėjimai ir įgūdžiai • Supratimas apie šiuolaikinę darbo rinką • Atsakingas požiūris į veiklos kokybę

Kaip matyti iš pateiktų lentelėje kompetencijų turinio, bendrųjų kompetencijų struktūra ir turinys, nežiūrint skirtingų redakcijų, tiek pagal temines grupes, tiek pagal jų sudėtį yra panašus. Skiriasi tik neformaliojo vaikų švietimo kompetencijų struktūra ir turinys. Turint omeny tai, kad 2012 metų koncepcijoje iš viso nedetalizuotos ugdomos / švietimo kompetencijos, galima daryti išvadą apie nepakankamą dėmesį neformaliojo švietimo didaktikai / edukacijai. Kaip žinia, rengiamos naujos bendrojo ugdymo programos, atitinkamai keisis ir ugdomų kompetencijų struktūra bei formuluotės. Ta proga turėtų būti peržiūrėtos, atnaujintos, geriausia – naujai sukurta – neformaliojo vaikų švietimo kompetencijų sistema.

**2. UGDYMO KARJERAI KOMPETENCIJOS NEFORMALIOJO
VAIKŲ ŠVIETIMO BŪRELIUOSE**

2.1. Astronomijos ir astrofizikos būrelis

Astronomijos ir astrofizikos būrelis		
Ugdymo karjerai		Teminės veiklos sritys
Sritis	Posričiai	1. Žvaigždės, žvaigždynai, dangaus koordinatės ir jų skaitymas. 2. Žemės sukimasis ekliptika, kitų planetų judėjimo dėsniai, sukimosi periodai, planetų palydovai. 3. Elektromagnetinis spektras. Žvaigždžių spalvos, spektrai, ryškis. Daugianarės žvaigždės, žvaigždžių evoliucija. Galaktikos, žvaigždžių spiečiai. 4. Astronominiai prietaisai ir stebėjimai.
		Kompetencijos
1. Savęs pažinimas	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas	Domėjimasis dangaus reiškiniais, kosmosu, astronautika išryškėja jau vaikystėje, o tai glaudžiai siejasi su astronomijos žiniomis. Svarbiausias pasaulio / visatos pažinimo impulsas – smalsumas. Svarbią vietą užima polinkis į deduktyvų mąstymą, tiksliuosius – fizikos, matematikos – mokslus.
	1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis	Neretai paskata domėtis atitinkamu mokslu, šiuo atveju astronomija, yra žymūs mokslininkai, jų pasiekimai, mokslo populiarioji literatūra, mokslo naujienų tinklalapiai. Šios intencijos dažniausiai priešingos tiems reiškiniais, kuriuos stebime socialinėje aplinkoje: polinkiui vartotojiškumui, individualizmui, empatijos stokai, pesimizmui. Gebėjimas atsispirti šiems reiškiniais, vis dažniau kreipiant savo žvilgsnį į kosmoso platybes, svarbus motyvas savo gyvenimą susieti su astronomijos mokslu.
2. Karjeros galimybių pažinimas	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją	Informacijos apie karjerą astronomijos / astrofizikos srityje, palyginti su kitais fundamentaliaisiais arba taikomaisiais mokslais, yra gana mažai, ypač lietuvių kalba. Todėl, norint plačiau susipažinti su astronomo karjera, būtina naudotis įvairiakalbais šaltiniais, kosmoso / astronautikos agentūrų, pasaulio universitetų informacija. Pravartu įsidiesti savo mobiliuosiuose įrenginiuose naujienų sekimo programas.
	2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	Polinkis domėtis dangaus reiškiniais dažnai virsta aistra visam gyvenimui, juolab jeigu tai tampa profesija. Reikia nusiteikti, kad žinių, įgūdžių, kurių įgyjama vaikystėje, mokykloje, universitete, tikrai neužteks gyvenime. Astronomija – sritis, kurioje taikomi įvairūs tyrimo metodai, nuolat, kartais net kardinaliai, keičiasi mokslo hipotezės, modeliai, paradigmos, todėl reikia nuolat atnaujinti savo konkrečias žinias ir pasaulėžiūrinės sampratas.
	2.3. Pažinti kintančių	Astronomija – mokslas, savo esme nukreiptas į ateitį. Astronomija glaudžiai siejasi su giminingomis sritimis, tokiomis

	pasaulį	kaip astrofizika, aeronautika / kosmonautika, fizikiniais eksperimentais, etnokosmologija, informacinių technologijų, biotechnologijų taikymu visatos tyrimuose, etnokosmologija. Visos šios sritys reikalauja specialiųjų žinių ir studijų.
3. Karjeros planavimas	3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus	Astronomo karjera – ilgas ir daug asmeninių pastangų reikalaujantis procesas. Todėl jau mokykloje, universitete reikia nusiteikti ilgoms studijoms, dažnai – ne Lietuvoje, o užsienio mokslo ir tyrimo centruose, observatorijose. Tam būtina turėti ilgalaikius karjeros siekimo tikslus. Neretai astronomo karjera reikalauja tam tikro altruizmo, pasiaukojimo, atsisakymo finansinės naudos.
	3.2. Priimti karjeros sprendimus	Astronomų profesinė bendruomenė gana nedidelė, todėl sprendimus dėl būsimos karjeros dažnai tenka priimti individualiai, remiantis įvairių informacijos šaltinių analize, kitų astronomų asmenine patirtimi. Būtina numatyti sunkumus, jų įveikimo būdus, nuolat būti savikritiškam vertinat savo žinias, gebėjimus, asmenines būdo savybes.
	3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą	Astronomo profesija dažniausiai susijusi su mokslininko karjera. Todėl būtina įvertinti intelektualinius ir materialinius karjeros siekimo resursus. Dažnai tenka susidaryti individualų studijų ir kvalifikacijos kėlimo planą, kadangi studijuojančių astronomiją kontingentas yra nedidelis. Nuolat reikia sekti informaciją apie perspektyvias astronomijos sritis, atitinkamai koreguoti savo asmeninius ir karjeros siekimo tikslus bei planą.
4. Karjeros įgyvendinimas	4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas	Astronomo / astrofiziko karjerai būtinos tvirtos pažinimo kompetencijos gamtamokslinio ugdymo srityje ir gilios dalykinės kompetencijos (žinios, gebėjimai) matematikos / informatikos, gamtos mokslų (fizikos, astronomijos), technologijų srityje. Privalu įgyti gamtamokslinio pasaulėvaizdžio pradmenis. Bendrosios kompetencijos turėtų atitikti asmeninius gyvenimo tikslus, siekiamos karjeros viziją, planą ir jo įgyvendinimą.
	4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką	Astronomo / astrofiziko profesija yra ne tik specializuota kryptis žvelgiant iš bendrojo akademinio išsilavinimo, bet glaudžiai susijusi su tarpdisciplininiu išsilavinimu matematikos, informatikos, fizikos, chemijos, biologijos srityse. Todėl planingai siekiant astronomo karjeros, tenka keisti mokymosi aplinkas pagal pasirinktą vieną ar kitą astronomijos tyrimų kryptį, metodiką. Nuolat tenka adaptuotis ir įsitvirtinti naujuose kolektyvuose, tyrimo grupėse.
	4.3. Efektyviai ieškoti darbo	Tikslinga pasirengti savo gyvenimo aprašymą, kompetencijų aplanką, mokymosi ir studijų aprašą. Svarbu savo prisistatymuose, motyvaciniuose laiškuose, pokalbiuose nurodyti įgytas bendrąsias ir dalykines kompetencijas mokykloje, studijose, neformaliojo švietimo sistemoje, parengtus rašto darbus, projektus, atliktas praktikas ir kitas veiklas. Astronomo / astrofiziko veikla daugiausia susijusi su mokslu, fundamentiniais ir taikomaisiais tyrimais. Šie dalykai turėtų būti esminiai toliau modeliuojant darbo paiešką astronomijos srityje.

2.2. Biofizikos būrelis

Biofizikos būrelis		
Ugdymo karjerai		Teminės veiklos sritys
Sritis	Posričiai	1. Pažinti gyvosios, negyvosios gamtos pasaulį per biofizikos, taikomosios fizikos, gamtos mokslų ir modernių technologijų perspektyvą. 2. Tyrinėti gyvuosiuose organizmuose vykstančias reakcijas, medžiagų įvairovę, jų struktūras, savybes. 3. Išmokti naudotis laboratorine įranga ir prietaisais bei atlikti paprastus ir sudėtingesnius eksperimentus.
		Kompetencijos
1. Savęs pažinimas	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas	Biofiziko karjerai svarbu domėjimasis aplinka – gyvuju ir negyvuju pasauliu, ypač jo mikro- ir nano- lygmens procesais bei šiuolaikinių fizinių mokslų pasiekimais. Turėti deduktyvaus ir analitinio mąstymo įgūdžius, kruopštumo ir kantrybės siekiant veiklos rezultatų.
	1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis	Apmąstyti, paanalizuoti veiksnius, aplinką, kas lėmė jūsų apsisprendimą rinktis biofiziko karjerą. Gal yra artimiausioje aplinkoje žmonių, kurie vienaip arba kitaip susiję su biofizika. Pakalbėkite su jais. Gali būti, anot vienos biofizikės programuotojos, ir toks pasaulio suvokimas: „nežinau, ką dirbsiu įgijusi šią specialybę, bet žinau, kad bus kažkas įdomaus“.
2. Karjeros galimybių pažinimas	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją	Biofizikas gali save realizuoti įvairiose, viena nuo kitos labai besiskiriančiose, veiklos srityse: biofizikas gali dirbti šiuolaikinių aukštųjų technologijų gamybinėse įmonėse, įvairiose mokslinėse institucijose, medicinos įstaigose, aplinkosaugos ir ekologijos srityse, Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje, švietimo sistemoje. Su šiomis biofiziko veiklos sritimis mokinys turi galimybę susipažinti formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje.
	2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	Pažinti savo mokymosi stilių, sritis, dalykus, kuriose yra rezultatai geriausi. Biofizika – integruotas sintetinis mokslas, kuriame galima pritaikyti įvairius savo gebėjimus, ne tik fundamentaliųjų mokslų (fizikos, chemijos, biologijos), bet ir informacinių technologijų, kibernetikos, programavimo žinias.
	2.3. Pažinti kintantį	Biofizika – mokslas, kuris labiau nukreiptas į ateitį. Todėl, siekiant karjeros biofizikos kryptyje, svarbu domėtis

	pasaulį	mokslo pasauliu, naujausiais pasiekimais gamtos mokslų (fizikos, chemijos, biologijos) biotechnologijų srityje. O taip pat svarbu pažinti darbo specifiką įvairiose biofizikos taikymo srityse.
3. Karjeros planavimas	3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus	Siekiant biofiziko karjeros reikia nusiteikti, kad tai bus studijos susijusios su šiuolaikinėmis biotechnologijomis, giliomis fizikos, chemijos, kibernetikos žiniomis arba studijomis užsienio mokslo ir tyrimo centruose, laboratorijose.
	3.2. Priimti karjeros sprendimus	Apsispręsti siekti biofiziko karjeros gali padėti akademiniai pasiekimai mokykloje, ypač mokantis chemijos, biologijos, fizikos, matematikos dalykų. Dalyvavimas šių dalykų olimpiadose, neformaliojo švietimo būreliuose.
	3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą	Paprastai biofiziko (kaip ir biologo, fiziko, chemiko) karjerai pradedama rengtis jau mokykloje, kadangi tai mokslo kryptis, kuri reikalauja nepertraukiamo mokymosi, nuolatinio bendrųjų ir specialiųjų kompetencijų patvirtinimo, glaudaus bendradarbiavimo su mokslo ir tyrimo centrais.
4. Karjeros įgyvendinimas	4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas	Biofiziko karjerai būtinos tvirtos pažinimo kompetencijos gamtamokslinio ugdymo srityje ir gilios esminės dalykinės kompetencijos matematikos, gamtos mokslų ir technologijų srityje. Tai turėtų išplaukti iš asmeninių interesų, būsimos karjeros vizijos, mokėjimo įvertinti savo gebėjimus, užsispyrimo planingai siekti biofiziko karjeros tikslų.
	4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką	Biofiziko profesija yra glaudžiai susijusi su tarpdisciplininiu išsilavinimu, darbu iš pirmo žvilgsnio nesusijusiose srityse – medicinoje, gamtos moksluose, technologijose, kibernetikoje ir pan. Todėl būtinos asmeninės ir komunikavimo kompetencijos keisti mokymosi, studijų ir darbo aplinkas bei vietas.
	4.3. Efektyviai ieškoti darbo	Ieškant darbo biofizikos srityje svarbu savo prisistatymuose, motyvaciniuose laiškuose, pokalbiuose nurodyti įgytas gamtamokslines kompetencijas mokykloje, studijose, neformaliojo švietimo sistemoje, parengtus rašto darbus, projektus, atliktas praktikas ir kitas veiklas. Biofiziko veikla susijusi ne tik su mokslu ir tyrimais, bet ir su verslu (gamtosaugos, medicinos, veterinarijos, technologijų srityse). Į šiuos dalykus būtina atsižvelgti modeliuojant darbo paieškas biofizikos srityje.

2.3. Fotografijos būrelis

Fotografijos būrelis		
Ugdymo karjerai		Teminės veiklos sritys
Sritis	Posričiai	1. Analizuoti meninės išraiškos priemones, žanrus, vaizdavimo būdus, juos kūrybiškai taikyti. Įgyti žinių apie žymiausius Lietuvos ir pasaulio fotografus. 2. Kūrybiškai interpretuoti, analizuoti, vertinti idėjas, masinės kultūros reiškinius, savo ir kolegų darbus. 3. Bendrauti su žinomais menininkais, fotografijos, kūrybinių industrijų studentais.
		Kompetencijos
1. Savęs pažinimas	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas	Fotografija – viena iš meno rūšių. Todėl fotografo karjerai yra svarbus kūrybiškumo, originalumo, pastabumo smulkmenoms ugdymas. Fotografai teigia, kad jų darbas – ir profesija, ir laisvalaikis, ir gyvenimo būdas.
	1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis	Fotografo žvilgsnis visada nukreiptas į aplinką (gamtinę, socialinę, individualią). Fotoaparato objektyvas turi pastebėti individus aplinkoje ir parodyti jų vaidmenį(-is) visumoje.
2. Karjeros galimybių pažinimas	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją	Fotografo karjeros, kaip nedažnos kitos, galima siekti formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje, tiek individualiai, padedant prityrusiam meistrui.
	2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	Fotografo mokymasis visą gyvenimą jungia du aspektus: jo nuolatinį rūpinimąsi kūrybinių gebėjimų tobulinimu bei dalykus, susijusius su fotografavimo technikos ir technologijos kaita.
	2.3. Pažinti kintantį pasaulį	Fotografai paprastai yra aktyvus įvairių pasaulyje ir konkrečioje vietoje vykstančių procesų dalyvis. Norėdamas juos visapusiškai užfiksuoti, fotografas turi ugdytis nuolatinį domėjimąsi aplinka.

3. Karjeros planavimas	3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus	Fotografo profesija glaudžiai susijusi jo produktų vartotojais ir klientais. Todėl fotografas privalo nuolat kelti ambicingus savo gyvenimo, kūrybos ir verslo tikslus.
	3.2. Priimti karjeros sprendimus	Fotografo karjeros planavimas, kaip ir fotografavimas, susijęs su greitais, netikėtais sprendimų priėmimais. Tik taip galima išlikti originaliam ir patraukliam verslo rinkoje.
	3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą	Fotografas, siekdamas išlikti ir būti perspektyvus darbo rinkoje, turi ne tik nuolat atnaujinti techniką, bet ir numatyti netikėtas veiklos sąlygas.
4. Karjeros įgyvendinimas	4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas	Fotografo karjerai svarbiausios yra šios bendrosios kompetencijos: kūrybingumo ir iniciatyvumo, smalsumo ir savarankiškumo, komunikavimo bei pasitikėjimo savimi.
	4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką	Fotografo gebėjimai gali būti pradami ugdyti jau vaikystėje. Fotografavimo veiklos specifika nesukelia kliūčių pereiti iš vienos ugdymo pakopos į kitą bei sėkmingai tobulinti fotografavimo įgūdžius įvairiose aplinkose.
	4.3. Efektyviai ieškoti darbo	Fotografijos srityje didelė konkurencija, be to, gajį nuostata, kad fotografo profesija nerimta. Visuomenei svarbios ne fotografo pastangos, o pasiekti rezultatai.

2.4. Kartingo būrelis

Kartingo būrelis		
Ugdymo karjerai		Teminės veiklos sritys
Sritis	Posričiai	Teminės veiklos sritys
		Kompetencijos
1. Savęs pažinimas	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas	Vairuoti kartą jau galima pradėti 4 metų amžiaus. Taigi į kartingą – techninę sporto šaką – įsijungia vaikai, kurie jau nuo mažens turi polinkį į techniką, domisi įvairių transporto priemonių modeliais, mėgsta žaisti atitinkamus žaidimus, yra pastabūs technikos subtilybėms.
	1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis	Neretai domėjimasi technika, polinkį vairuoti transporto priemonės (su tolimesne perspektyva lankyti kartingo būrelį) lemia artimiausia – šeimos – aplinka. Paprastai kas nors iš šeimos narių vairuoja automobilį, galima tiesiogiai stebėti transporto priemonės vairavimo ypatumus. Kita vertus, mūsų gyvenamojoje aplinkoje gausu įvairių transporto priemonių, pagal tai galima surasti jų vaidmenį visuomenėje.
2. Karjeros galimybių pažinimas	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją	Lietuvoje veikia ne viena kartingo mokykla, įkurta Lietuvos kartingo akademija, susistemintą informaciją apie veikiančius kartingo būrelius galima rasti Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro tinklalapiuose https://www.lmnsc.lt/kartingo/ , http://www.mukis.lt
	2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	Technika, konkrečiai transporto priemonės, žmogų paprastai lydi visą gyvenimą. Taigi nuolat reikia tobulinti, atnaujinti vairavimo įgūdžius, įgyti naujų patirčių. Reikšmingų rezultatų siekti kartingo, automobilių sporte padeda nuolatinės treniruotės, varžybos.
	2.3. Pažinti kintantį pasaulį	Kartingas – neatskiriama technikos pasaulio, jo pažangos dalis ir atspindys. Naujausi technikos pasiekimai vienaip arba kitaip atsispindi kartingo / automobilių sporte, o tai įgalina pažinti su technika susijusį profesijų pasaulį, planuoti asmeninę karjerą.
3. Karjeros planavimas	3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus	Kartingas – tik pradžia siekiant tolimesnių gyvenimo tikslų. Susidaryti ateities viziją, susijusią su kartingu automobilių sportu, padeda ryškiausios šios sporto srities Lietuvos ir pasaulio asmenybės, jų kelias į šlovę. Kartu tai padeda geriau suvokti šios sporto srities ypatumus, ilgo kelio į karjeros sėkmę vingius. Atitinkamai, tai padeda koreguoti savo karjeros viziją.
	3.2. Priimti karjeros sprendimus	Priimti savarankišką sprendimą siekti profesionalaus lenktynininko, automobilisto, kitaip su technika susijusios karjeros gali padėti asmeniniai pasiekimai kartingo vėliau automobilių sporte. Įgyta patirtis, įkvepiantys pavyzdžiai leis

		įvertinti savo asmens savybes, aplinkas, galimus sunkumus, o tuo remiantis pagrįsti motyvus / kriterijus siekti pasirinktos karjeros.
	3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą	Kaip jau aukščiau minėta, kartingu, toliau pereinančiu į automobilių sportą, pradėdama užsiminėti jau ankstyvoje vaikystėje. Greta būtina apmąstyti, kokių reikia materialinių, dvasinių ir kognityvinių (žinių / įgūdžių) išteklių toliau siekiant karjeros automobilių sporte arba kasdienėje profesijoje, susijusioje su transporto priemonėmis ir technika apskritai.
4. Karjeros įgyvendinimas	4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas	Karto vairavimui, be bendrų gamtamokslinio pažinimo kompetencijų, būtinos ir specialiosios žinios bei įgūdžiai: karto valdymo teorija, sandara (važiuoklės, variklio), remontas, techninis aptarnavimas, o taip pat – kartingo sporto taisyklių saugos reikalavimų išmanymas fizinis pasirengimas. Kartingas, automobilių sportas yra komandinis užsiėmimas neretai susijęs su streso valdymu.
	4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką	Kartingas – automobilių sporto pradžių pradžia. Čia gaunami vairavimo įgūdžių pradmenys, kurie vėliau gilinami valdant vis sudėtingesnius automobilius. Atitinkamai, reikia pažinti naują techniką, o tuo pačiu tenka adaptuotis naujame kolektyve, treniruočių aplinkoje ir, konkuruojant su kolegomis, vis iš naujo būtina patvirtinti savo kompetencijas.
	4.3. Efektyviai ieškoti darbo	Įveikus visas kartingo automobilių sporto meistriskumo siekimo stadijas, yra gana nesunku įsitvirtinti darbo rinkoje. Automobilių vairuotojas – viena iš paklausiausių profesijų. Paprastai įvairių automobilių tipų vairavimo kompetenciją patvirtina atitinkami dokumentai (pažymėjimai). Gyvenimo aprašyme arba prisistatyme tikslinga atispindėti asmens karjeros tikslus, planą / etapus ir pasiekimus.

2.5. Kinologų būrelis

Kinologų būrelis		
Ugdymo karjerai		Teminės veiklos sritys
Sritis	Posričiai	1. Šuns kilmė, paplitimas, paskirtis. 2. Kinologijos istorija, draugijos, klubai. 3. Šuns fiziologija ir anatomija, šunų veislės ir jų pasirinkimas. 4. Šunų laikymas ir priežiūra, šunų ligos. 5. Zoopsichologija, dresūra, šunininkystės šakos.
		Kompetencijos
1. Savęs pažinimas	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas	Kinologas turi mylėti gyvūnus, nebijoti su jais tiesioginio kontakto, nestokoti kantrybės juos prižiūrėti ir bendrauti. Būtinai geras fizinis pasirengimas. Šuo jaučia žmogaus jausmus (pvz., baimę, neapykantą), todėl dresuojant ar prižiūrint šunis neišsina apsimetinėti, kad šunį myli arba sieki nuoširdžiai su juo bendrauti.
	1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis	Šunų mylėtojų mūsų aplinkoje yra labai daug. Apskritai dažnas žmogus vienu ar kitu gyvenimo periodu yra laikęs gyvūnų, tarp jų ir šunų. Šuo – bendruomeninis gyvūnas. Bendravimas su šunimis kartu yra bendravimas ir su aplinka, kitais žmonėmis. Nuo bendravimo įgūdžių priklauso augintinio ir aplinkinių žmonių saugumas.
2. Karjeros galimybių pažinimas	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją	Informacijos apie šunų priežiūrą, kinologo profesiją ir karjerą yra labai daug. Todėl galima domėtis tik šunų priežiūros ypatumais arba tikslingai rengtis kinologo profesijai ir karjerai. Informacijos galima rasti Lietuvos kinologų draugijos, Šunų augintojų asociacijos, mokymo centrų, įvairiuose šunų mylėtojų klubų, atskirų šunų veislių tinklalapiuose.
	2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	Šunų priežiūra reikalauja nuolatinio domėjimosi gyvūno biologija: šuns anatomija, fiziologija, organizmo ir aplinkos ryšiu. Kinologui būtina įgyti ir nuolat atnaujinti žinias apie šuns poreikius gyvybinėms funkcijoms palaikyti, šunų maisto poreikius priklausomai nuo amžiaus ir aktyvumo. Išmanyti apie šunų ligas. Tam reikalinga ne tik savarankiškai mokytis, bet ir nuolat lankyti šunų priežiūrai skirtus seminarus, mokymo kursus, kurių devizas – mokome kitus ir mokomės patys.

	2.3. Pažinti kintantį pasaulį	Kinologinė kultūra atspindi kintantį mūsų pasaulį. Kinologinę kultūrą galima įvardyti kaip profesinę subkultūrą. Šunų augintojai siekia pabrėžti savo, kaip socialinės grupės, išskirtinumą dominuojančioje kultūroje. Į gyvūnų pasaulį ateina tokie bendrakultūriniai pasaulio reiškiniai kaip mada, estetika, pramoga, parodos. Šiandien pažinti besikeičiantį šunų pasaulį – reiškia pažinti kintantį mūsų pasaulį.
3. Karjeros planavimas	3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus	Neretai sakoma, kad kinologas – ne profesija, o gyvenimo būdas. Meilė gyvūnams tęsiasi iš vaikystės, todėl apie kinologo profesiją ir karjerą pradama galvoti gana anksti. Bet prieš tai reikia apmąstyti, kas lėmė kinologo profesijos ir karjeros pasirinkimą, įvertinti, ar tai patikimas, realus, tvirtas veiksnys. Atsižvelgti, kaip kinologo karjeros vizija dera su žmogaus gyvenimo tikslais.
	3.2. Priimti karjeros sprendimus	Apmąstyti, kas lėmė kinologo profesijos ir karjeros pasirinkimą, įvertinti, ar tai pakankamos, realios, tvirtos priežastys pasukti kinologo profesijos link. Pagrįstai susiformuota kinologo profesijos vizija, įgyta gyvūnų (šunų) priežiūros patirtis leis priimti sprendimus, rinktis kinologo karjerą, numatyti galimas alternatyvas.
	3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą	Sudarant kinologo karjeros planą, tikslinga atsakyti į šiuos klausimus: įvardyti bent tris kriterijus (asmeninius, socialinius, kultūrinius), kurie jums svarbūs renkantis kinologo profesiją ir karjerą; ar turite kinologo karjeros viziją; nurodyti ilgalaikius ir trumpalaikius kinologo karjeros tikslus. Numatyti karjeros plano įgyvendinimui reikalingus materialinius ir intelektualinius (mokymosi) išteklius.
4. Karjeros įgyvendinimas	4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas	Kinologo profesijoje ir karjeroje labai svarbios ne tik bendrosios, bet ir bendravimo su gyvūnais kompetencijos: emocijų ir jausmų valdymo, pozityvaus požiūrio ir bendravimo socialinės ir pažinimo, mokymo mokytis, saugaus elgesio su gyvūnais ir aplinkiniais žmonėmis.
	4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką	Kinologo profesijai ir karjerai reikalingos biomedicinos, socialinių, humanitarinių mokslų žinios Atskiros studijų programos „Kinologija“ nėra Lietuvos universitetuose ir kolegijose. Dėstomos tik atskiros disciplinos LSMU Veterinarijos akademijoje, Buivydiškių kolegijoje. Todėl siekti kinologo profesijos galima pradėti nuo LMNŠC jaunojo kinologų būrelio, Atsakingo šeimininko akademijos, LKD Mokymo centro, regioninių šunų mylėtojų klubų ir palaipsniui derinant įvairias studijų programas bei studijų modulius tikslingai siekti kinologo karjeros.
	4.3. Efektyviai ieškoti darbo	Ieškant kinologo darbo, ypač svarbi prieš tai įgyta bendravimo su šunimis patirtis, formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigose gautos kinologijos srities žinios. Siekti kinologo karjeros galima tam tikrais etapais: pradžioje reikėtų tapti tikru šunų mylėtoju, savanoriu, globėju, skautu; vėliau galima siekti šunų parodų teisėjo asistento, teisėjo karjeros; tapti dresuotojais; kinologais pasienio, policijos tarnyboje.

2.6. Laivų modeliavimo būrelis

Laivų modeliavimo būrelis		
Ugdymo karjerai		Teminės veiklos sritys
Sritis	Posričiai	1. Laivų modeliavimo istorija, fizikiniai laivų plaukiojimo pagrindai, konstrukcijos, veikimo principai. 2. Brėžinių skaitymas ir braižymas; modelių konstrukcinių medžiagų pažinimas. 3. Laivo modelio kūrimas, demonstravimas / išbandymas.
		Kompetencijos
1. Savęs pažinimas	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas	Modeliavimas apskritai, o laivų modeliavimas konkrečiai – kompleksinė kūrybinė veikla, reikalaujanti įvairialypių pomėgių ir gebėjimų asmenybės. Modeliavimas – tai įvairių žinių ir praktinių veiklų glaudžių sąsajų sritis, kuri ypač reikalauja kruopštumo ir kantrybės: žmogui, užsiimančiam modeliavimu, reikia domėtis ne tik fizikos, chemijos, bet ir istorijos, kultūros sritimis.
	1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis	Pirmas stimulus modeliuoti paprastai kyla iš socialinės, kultūrinės aplinkos stebėjimo, analizavimo ir yra glaudžiai susijęs su asmenine tam tikros veiklos srities patirtimi, pirm pradžia išspūdziais. Modeliai – realių technikos objektų (šiuo atveju laivų) atspindžiai. Todėl greta kūrybinės veiklos tenka domėtis technikos pasiekimais, jų raida, o taip pat – apmąstyti ir išnaudoti galimybę modeliuoti savo asmeninę karjerą laivininkystėje, techninio projektavimo srityse.
2. Karjeros galimybių pažinimas	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją	Modeliavimas gali būti tiesiogiai susijęs su siekiama modelių kūrėjo karjera arba – tik kaip tarpinė grandis. siejant savo ateitį su laivininkyste, techniniu projektavimu Atitinkamai, skiriasi ir informacijos apie planuojamą karjerą šaltiniai. Tradiciškai leidžiama daug modeliotojams skirtų žurnalų, šiuo metu gausu internetinių puslapių. Apie veikiančius laivų modeliavimo būrelius, jų programas galima rasti AIKOS ir neformaliojo švietimo sistemos puslapyje http://www.mukis.lt
	2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	Modeliavimas – tai pirmiausia techninės kūrybos veikla, susijusi su asmenybės potraukiu (hobiu) šiai veiklai, ir tik po to reikalingos tam tikros žinios. Todėl yra svarbios pastangos puoselėti laivų modeliavimo aistrą visą gyvenimą. Laivų modelių kūrimas vaikystėje gali peraugti į plaukiojančių burlaivių ar kitų realių modelių gamybą.

	2.3. Pažinti kintantį pasaulį	Modelių, ypač laivų, kūrimas, atrodytų, tradicinė sritis, tačiau reikalauja tam tikrų žinių apie šiuolaikines technologijas, naujausias medžiagas, jų apdirbimą. Kuriant naujausių laivų modelius neišvengiamai tenka sekti laivininkystės raidos tendencijas. Kartais tai iš esmės keičia laivų modelių kūrimo pobūdį, o tuo pačiu ir įsivaizdavimą apie karjerą laivininkystėje.
3. Karjeros planavimas	3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus	Užsiėmimai techninio modeliavimo būreliuose skatina pažinti savo polinkius ir gebėjimus, o tai leidžia susiformuoti tam tikroms gyvenimo nuostatoms, orientuotoms į būsimos profesinės karjeros siekimą. Laivų modeliavimas gali likti gyvenimo hobiu arba/ir būti rimta paskata gilioms technikos ir technologijų mokslų studijoms.
	3.2. Priimti karjeros sprendimus	Modeliavimo veikla, asmeniniai pasiekimai, patirtis, vyresniųjų patarimai – esminės prielaidos priimant sprendimus dėl tolesnės karjeros, susijusios su technine ir kūrybine veikla. Modeliavimas, jeigu giliai ir atsakingai žvelgiama į šią veiklą, – yra ne tik įdomus, bet ir brangus, kartais – pelningas užsiėmimas.
	3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą	Turint omeny tai, kad modeliavimu pradama užsiiminėti nuo vaikystės su technine kūryba ir modeliavimu susijusios karjeros apmąstymui, pasirinkimui ir planavimui yra palyginti nemažai laiko. Todėl siekiant karjeros, nukreiptos į techninę kūrybą, galima neskubant iš esmės įvertinti savo polinkius ir gabumus, numatyti galimas kliūtis ir jų įveikimą.
4. Karjeros įgyvendinimas	4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas	Laivų modeliavimas kaip techninės kūrybos sritis reikalauja fizikos, matematikos žinių, supratimo apie medžiagas, jų savybes, gebėjimo skaityti brėžinius ir juos braižyti. Tai yra reikalingos gamtamokslinio ir technologinio ugdymo kompetencijos. Tačiau svarbu pabrėžti, kad gaminant modelius ir siekiant aukštų rezultatų ir karjeros šioje srityje, yra ypač svarbu žmogaus kūrybiškumas.
	4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką	Vaikystėje, ankstyvoje jaunystėje modeliavimo veikla dažniausiai plėtojama neformaliojo ugdymo sistemoje, papildomojo ugdymo užsiėmimuose. Vėliau techninis modeliavimas – realių modelių gamyba – persikelia į technikos laboratorijas, dirbtuves, centrus. Todėl tenka nuolat keisti ir adaptuotis naujose edukacinėse ir darbo aplinkose.
	4.3. Efektyviai ieškoti darbo	Modeliavimas priskirtinas prie kūrybinės – vadinasi, ir individualios – veiklos. Taigi darbo paieškos, karjeros siekimas daugiausia susiję su savo kūrybos produktų – modelių – demonstravimu. Labai svarbu savo gyvenimo aprašyme nurodyti pasiekimus modeliuotojų varžybose, dalyvavimą parodose, sukurtus originalius modelius.

LITERATŪRA

1. *Apie centrą.* (2019). Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras. [žiūrėta 2019 m. lapkričio 9 d.]. Prieiga per internetą <https://www.lmnc.lt/informacija/>
2. *Apie projektą.* (2019). Vilnius – besimokantis miestas. [žiūrėta 2019 m. lapkričio 9 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.neformalusugdymas.lt/kompetencijos>
3. *Australian Blueprint for Career Development.* (2010). [žiūrėta 2019 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.education.gov.au/australian-blueprint-career-development>
4. Banevičienė, I. (2014). *Paauglių karjeros projektavimą pirmojo pasirinkimo etape sąlygojantys veiksniai.* Magistro baigiamasis darbas. Vilnius: Lietuvos edukologijos universitetas.
5. *Bendrujų programų projektai.* (2021). [Žiūrėta 2021 spalio 12 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendruju-programu-projektai2>
6. *Būreliai.* 2019. Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras. [žiūrėta 2019 m. lapkričio 9 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.lmnc.lt/bureliai/>
7. *Estonian Youth Work Strategy 2006–2013.* (2006). / The Ministry of Education and Research of Estonia. Tartu. Prieiga per internetą: https://www.hm.ee/sites/default/files/noorsootoo_strateegia_eng.pdf
8. *Hobby Schools Act.* (2006). [žiūrėta 2019 m. lapkričio 9 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/501072015008/consolide/current>
9. *Kompetencijų sąrašas.* (2019). Vilnius – besimokantis miestas. 2019. [žiūrėta 2019 m. lapkričio 9 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.neformalusugdymas.lt/kompetencijos>
10. *Kompetencijų ugdymas.* Metodinė knyga mokytojui. 2012. Vilnius: Ugdymo plėtotės centras.
11. Kučinskienė, R., (2003). *Ugdymo karjerai metodologija.* Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
12. *Mokinių profesinio veiklinimo metodika.* (2014). Rengėjai: V. Pažėrienė, V. Levickis, T. Butvilas. Vilnius: Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras.
13. *National Career Development Strategy.* (2013). The Australian Department of Education, Employment and Workplace Relations (DEEWR). Australian Department of Education, Employment and Workplace Relations. Prieiga per internetą: <https://docs.education.gov.au/documents/national-career-development-strategy>

14. Neformaliojo ugdymo aktualijos. (2012). *Švietimo problemos analizė*, 20 (84), 3.
15. *Neformaliojo vaikų švietimo galimybės už mokyklos ribų besinaudojančių mokinių dalis*. (2020). [Žiūrėta 2021 spalio 12 d.]. Prieiga per internetą:
<https://www.svis.smm.lt/neformalus-vaiku-svietimas-2/>
16. Neformaliojo vaikų švietimo krepšelio lėšomis naudojasi vis daugiau mokinių. (2020). *Švietimo naujienos*. [Žiūrėta 2021 spalio 12 d.]. Prieiga per internetą:
<https://www.svietimonaujienos.lt/neformaliojo-vaiku-svietimo-krepšelio-lesomis-naudojasi-vis-daugiau-mokiniu/>
17. *Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija*. (2005). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. Nr. ISAK-2695.
18. *Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija*. (2012). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. V- 554 redakcija.
19. *Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos*. (2008) Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. ISAK-2433.
20. Pukelis, K., Navickienė, L. (2010). Training of career counselors: needs, issues and perspectives. – *Pedagogika* 97, 50–59.
21. Roe, A. (1972). *Perspectives on vocational development*. Washington: DC: American Personnel and Guidance, Association.
22. Ruškus, J., Žvirdauskas, D., Stanišauskienė, V. (2009). *Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai / Švietimo ir mokslo ministerija*. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
23. Sokolova, A., Stanišauskienė, V. (2007). Profesinio orientavimo sistemos Lietuvoje teorinės ir politinės prielaidos. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 13: 226–241.
24. Stanišauskienė, V., Naseckaitė, A. (2012). *Ugdymas karjerai. Mokytojo knyga*. Vilnius: Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras.
25. Super, D. (1992). Toward a comprehensive theory of career development. In D. H. Montross & C. J. Shinkman (Eds.), *Career development: Theory and practice* (pp. 35–64). Springfield, IL: Charles C Thomas Publisher.
26. *Ugdymo karjerai programa*. (2014). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. sausio 15 d. įsakymas Nr. V-72.

PRIEDAS: Ugdymo karjerai programa (2012 m.)

UGDYMO KARJERAI PROGRAMA

MOKINIAMS, BESIMOKANTIEMS PAGAL PRADINIO, PAGRINDINIO, VIDURINIO UGDYMO IR PROFESINIO
MOKYMO PROGRAMAS

Programą rengė:

dr. V. Stanišauskienė, dr. L. Statauskienė, S. Likienė, A. Naseckaitė

Redakcinė grupė:

dr. Ž. Grakauskas, G. Damijonaitis, dr. G. Žibėnienė, J. Tuleikienė, D. Talačkaitė

2012 m.

1. Aktualumas

1.1. Šiuolaikinio darbo pasaulio dinamika ir mokymosi galimybių įvairovė kelia gausybę reikalavimų žmogui jo karjeros kelyje: jam būtinos karjeros kompetencijos, apibrėžiamos kaip nuostatų, žinių, supratimo ir gebėjimų visuma, kuria grįstas asmens savęs ir savo karjeros pažinimas, jos planavimas, valdymas ir derinimas su kitais savo gyvenimo aspektais.

1.2. Karjeros kompetencijos apima keturias kompetencijų sritis: **savęs pažinimo** (pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas, pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis), **karjeros galimybių pažinimo** (rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją, pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes, pažinti kintantį darbo pasaulį), **karjeros planavimo** (kelti gyvenimo ir karjeros tikslus, priimti karjeros sprendimus, sudaryti ir atnaujinti karjeros planą) ir **karjeros įgyvendinimo** (taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, sėkmingai pereiti į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką, efektyviai ieškoti darbo).

1.3. Ugdymas karjerai – reikšminga bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo dalis, kurios ugdomasis poveikis besimokantiems išlieka svarbus visą gyvenimą. Mokydamiesi pagal ugdymo karjerai programą įgytas žinias, išsiugdytus gebėjimus bei gautą patirtį mokiniai galės pritaikyti savo karjeros kelyje – tiek artimiausiuose (profesijos ir/ar darbinės veiklos pasirinkimo, atitinkamo išsilavinimo įgijimo, įsitvirtinimo darbo rinkoje, kvalifikacijos tobulinimo), tiek ir tolesniuose jo etapuose.

1.4. Ugdymo karjerai programa remiasi bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modeliu, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, profesinio mokymo programomis, jas papildo ir atliepia naują pastaraisiais metais švietimui iškilusį iššūkį – mokinių ugdymą karjerai.

2. Ugdymo karjerai programos paskirtis

2.1. Ugdymo karjerai programos paskirtis – apibrėžti ugdymo karjerai turinį ir ugdytinas mokinių kompetencijas – mokinių nuostatas, gebėjimus, žinias bei supratimą, reikalingą karjeros konstravimui besikeičiančioje visuomenėje, atsižvelgiant į asmeninius poreikius, polinkius, siekius ir galimybes.

2.2. Ugdymo karjerai programa skirta mokiniams, besimokantiems pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo programas, siekiant sudaryti sąlygas ugdytis karjeros kompetencijas formalaus švietimo sistemoje.

3. Tikslas

Ugdymo karjerai programos tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams ugdytis karjeros kompetencijas, būtinas sėkmingam mokymosi krypties, profesijos ir/ar darbinės veiklos pasirinkimui, perėjimui iš mokymo aplinkos į darbinę aplinką, tolesnei profesinei raidai ir mokymuisi visą gyvenimą.

4. Uždaviniai

Siekama, kad mokiniai:

- pažintų karjerai svarbias asmenybės charakteristikas, socialinę aplinką ir socialinių vaidmenų įvairovę;
- rastų ir efektyviai naudotų karjeros informaciją bei pasinaudotų mokymosi visą gyvenimą galimybėmis;
- remdamiesi išsamiau savęs ir darbo pasaulio pažinimu, priimtų adekvačius karjeros sprendimus;
- remdamiesi asmenine ateities vizija, keltų karjeros tikslus, sudarytų ir nuolat atnaujintų karjeros planą;
- mokymosi ir laisvalaikio veiklose taikytų ir tobulintų karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas;
- būtų pasirengę sėkmingai pereiti į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką ir ieškoti darbo.

5. Karjeros kompetencijų struktūra ir raida

5.1. Ugdymo karjerai programoje siekiamos mokinių kompetencijos aprašomos:

- pradinio ugdymo programos (1–4 klasių) mokiniams,
- pagrindinio ugdymo pirmosios dalies programos (5–8 klasių) mokiniams,
- pagrindinio ugdymo antrosios dalies programos (9–10 (I–II gimnazijos) klasių) ir profesinio mokymo programų, skirtų asmenims, neturintiems pagrindinio išsilavinimo, mokiniams,
- vidurinio ugdymo programų (11–12 (III–IV gimnazijų) klasių) mokiniams, profesinio mokymo programų, skirtų asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti tik kvalifikaciją, profesinio mokymo programų, skirtų asmenims, siekiantiems kartu su kvalifikacija įgyti ir vidurinį išsilavinimą, profesinio mokymo programų, skirtų asmenims, kurie jau turi vidurinį išsilavinimą bei suaugusiesiems, siekiantiems įgyti arba tobulinti turimą profesinę kvalifikaciją.

5.2. Aprašyti mokinių pasiekimai – kompetencijos ugdymo programos baigimo etape, t. y. ką mokinys turėtų būti pasiekęs ketvirtoje, aštuntoje, dešimtoje, dvyliktoje klasėje ar atitinkamame profesinės mokyklos kurse / etape, besimokydamas pagal profesinio mokymo programą. Ugdymo karjerai aprašytų kompetencijų dalys atitinkamai plečiasi ir/arba gilėja didėjimo tvarka, nuo siauresnių ir paprastesnių iki sudėtingesnių ir susiliejančių elementų.

5.3. Nuostatos susiformuoja per ilgesnį laiką įgyjant patirties: tam tikrų žinių, įspūdžių, įgūdžių, įpročių, ir sudaro pagrindą vertybių įprasminimui. Gebėjimų srityje aprašytos ugdytinų karjeros kompetencijų dalys nusako mokinių fizines ir psichines galias atlikti tam tikrą veiksmą, veiklą, poelgį, apibūdina mokėjimo prielaidas ir padarinius. Žinių ir supratimo srityje įvardijamos mokiniams perteikiamos mokslinės žinios, supaprastintos atsižvelgus į mokinių amžiaus tarpsnį, turimą patirtį.

5.4. Kiekviena kompetencijos dalis yra sunumeruota, ir jos augimą galima matyti vadovaujantis šia numeracija nagrinėjant aprašytas kompetencijas horizontaliai ir vertikalčiai, kiekviename iš mokinių pasiekimų sandų – nuostatų, gebėjimų, žinių ir supratimo dalyse. Pirmasis skaitmuo žymi karjeros kompetencijos srities numerį (1 – savęs pažinimo, 2 – karjeros galimybių pažinimo, 3 – karjeros planavimo, 4 – karjeros įgyvendinimo sritis). Antrasis skaitmuo žymi kompetencijos numerį toje srityje (pvz., .1.1. yra pirmoji „Savęs pažinimo“ srities kompetencija). Trečiasis skaitmuo parodo ugdymo programos / profesinio mokymo programos dalį, kurioje ugdoma atitinkama kompetencija (pvz., 1 – pradinio ugdymo programa (1–4 klasė) ir t. t.).

5.5. Detalizuotos ugdytinų karjeros kompetencijos sudaro sąlygas sudaryti vertinimo kriterijus ugdymo kokybei pamatuoti ir tampa programos įgyvendinimo požymiais.

6. Mokinių pasiekimai

1. SAVĖS PAŽINIMO SRITIS

1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė	Profesinio mokymo grupės
		Profesinio mokymo grupės	Profesinio mokymo grupės	
1.1.1. Pripažinti savo asmenybės savitumą ir pažinti asmenybės savybes bei pomėgius.	1.1.2. Pažinti savo gabumus, vertybes, interesus ir taikyti juos formuojant objektyvų savivaizdį.	1.1.3. Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas, asmenines ir darbo vertybes, sieti jas su karjeros sprendimais.	1.1.4. Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas ir vertybes, jas kritiškai vertinti bei taikyti planuojant ir įgyvendinant karjerą.	
Žinios ir supratimas 1.1.1.1. Paaiškinti, kuo žmonės skiriasi vieni nuo kitų. 1.1.1.2. Apibūdinti asmenybės savybių ir jos pomėgių įvairovę.	Žinios ir supratimas 1.1.2.1. Nusakyti, kokios asmenybės charakteristikos yra svarbios renkantis karjeros kelią. 1.1.2.2. Apibūdinti gabumų, vertybių ir interesų įvairovę.	Žinios ir supratimas 1.1.3.1. Diskutuoti, kaip asmenybės savybės, gabumai, asmeninės ir darbo vertybės, karjeros interesai ir kompetencijos veikia karjeros sprendimus.	Žinios ir supratimas 1.1.4.1. Paaiškinti asmenybės savybių, gabumų, asmeninių ir darbo vertybių, karjeros interesų ir kompetencijų integraciją įtaką karjerai.	
Gebėjimai 1.1.1.3. Įvardinti savo asmenybės svarbiausias savybes ir pomėgius.	Gebėjimai 1.1.2.3. Įvardinti ir pavyzdžiais pagrįsti savo gabumus, vertybes bei interesus. 1.1.2.4. Analizuoti savo asmenybės charakteristikas, formuojant objektyvų savivaizdį.	Gebėjimai 1.1.3.2. Taikyti objektyvaus įsivertinimo priemonės, technikas, įrankius. 1.1.3.3. Įvardinti ir pavyzdžiais pagrįsti savo asmenybės stipriąsias ir tobulintinas puses, numatyti tobulėjimo gaires. 1.1.3.4. Atsižvelgti į savo asmenybės charakteristikas, keliant karjeros tikslus ir priimanč karjeros sprendimus.	Gebėjimai 1.1.4.2. Savarankiškai taikyti ir kritiškai vertinti įvairius savęs pažinimo būdus. 1.1.4.3. Integruojant įvairius savęs pažinimo aspektus, sudaryti savo psichologinį portretą bei įvertinti jo kaitą. 1.1.4.4. Integruoti įvairius savęs pažinimo būdus sudarant ir atnaujinant karjeros planą.	
Nuostatos 1.1.1.4. Pripažinti savo savitumą ir kaitą.	Nuostatos 1.1.2.5. Sieti savo asmenybės charakteristikų nuolatinį pažinimą su objektyviu savivaizdžiu.	Nuostatos 1.1.3.5. Sieti savo asmenybės charakteristikas su karjeros sprendimais.	Nuostatos 1.1.4.5. Pažinti ir kritiškai vertinti savo asmenybės charakteristikų kaitą bei įtaką karjerai.	

1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
<p>1.2.1. Papasakoti apie savo artimiausią socialinę aplinką: šeimą, giminę, klasę, bendruomenę.</p>	<p>1.2.2. Pažinti socialinių ryšių įvairovę ir suprasti žmogaus socialinių vaidmenų kaitą gyvenime.</p>	<p>1.2.3. Svarstyti savo socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų poveikį karjeros sprendimams.</p>	<p>1.2.4. Krišškai vertinti socialinės aplinkos įtaką ir esamus bei numatomus socialinius vaidmenis, planuojant ir įgyvendinant karjerą.</p>
<p>Žinios ir supratimas</p> <p>1.2.1.1. Apibūdinti sąvokas „šeima“, „giminė“, „bendruomenė“.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>1.2.2.1. Apibūdinti socialinių ryšių įvairovę ir dinamiką.</p> <p>1.2.2.2. Paaiškinti socialinių vaidmenų kaitą žmogaus gyvenime.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>1.2.3.1. Apibūdinti artimiausios socialinės aplinkos įtaką karjeros sprendimams.</p> <p>1.2.3.2. Pagrįsti bendradarbiavimo svarbą planuojant karjerą.</p> <p>1.2.3.3. Paaiškinti, kodėl priimant karjeros sprendimus svarbu atsižvelgti į būsimus socialinius vaidmenis.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>1.2.4.1. Nagrinėti socialinių ryšių įvairovę ir dinamiką.</p> <p>1.2.4.2. Paaiškinti socialinės aplinkos įtaką karjerai.</p> <p>1.2.4.3. Nusakyti bendradarbiavimo svarbą mokymosi ir darbinės veiklos sėkmei.</p> <p>1.2.4.4. Paaiškinti, kaip skirtingais žmogaus gyvenimo etapais išryškėjantys socialiniai vaidmenys veikia karjerą.</p>
<p>Gebėjimai</p> <p>1.2.1.2. Papasakoti apie savo šeimą, giminę, klasę, bendruomenę.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>1.2.2.3. Papasakoti apie savo socialinius ryšius, nupiešti savo kontaktų tinklą.</p> <p>1.2.2.4. Apibūdinti savo paties ir artimųjų socialinius vaidmenis.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>1.2.3.4. Identifikuoti savo artimiausią socialinę aplinką, įvertinti jos įtaką priimant karjeros sprendimus.</p> <p>1.2.3.5. Bendradarbiauti savo socialinėje aplinkoje planuojant asmeninę karjerą.</p> <p>1.2.3.6. Atsižvelgti į savo esamus ir būsimus socialinius vaidmenis priimant karjeros sprendimus.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>1.2.4.5. Analizuoti savo socialinę aplinką, įvertinti socialinių ryšių pobūdį.</p> <p>1.2.4.6. Bendradarbiauti mokymosi grupėje ir tarp grupių.</p> <p>1.2.4.7. Analizuoti savo esamus ir numatyti būsimus socialinius vaidmenis bei su jais susijusius įsipareigojimus.</p> <p>1.2.4.8. Analizuoti, kaip esami ir būsimi socialiniai vaidmenys riboja ir/arba praplečia karjeros galimybes.</p>
<p>Nuostatos</p> <p>1.2.1.3. Siekti pažinti savo artimiausią socialinę aplinką.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>1.2.2.5. Siekti pažinti socialinius ryšius, vaidmenis ir jų kaitą.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>1.2.3.7. Įvertinti artimiausios socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų įtaką priimant karjeros sprendimus.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>1.2.4.9. Krišškai vertinti socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų poveikį karjerai.</p>

2. KARJEROS GALIMYBIŲ PAŽINIMO SRITIS

2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
<p>2.1.1. Naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, susipažinti su veiklų įvairove.</p>	<p>2.1.2. Naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, rinkti ir sisteminti sau aktualią informaciją apie profesijas ir mokymosi galimybes.</p>	<p>2.1.3. Rasti, analizuoti, sisteminti, vertinti ir planuojant karjerą pasinaudoti aktualia informacija apie profesijas ir mokymosi galimybes.</p>	<p>2.1.4. Rasti, analizuoti, sisteminti, vertinti ir įgyvendinant karjerą pasinaudoti aktualia informacija apie profesijas, mokymosi ir įsidarbinimo galimybes.</p>
<p>Žinios ir supratimas</p> <p>2.1.1.1. Apibūdinti informacijos šaltinius. 2.1.1.2. Paaiškinti, kaip ieškoti informacijos internete ir bibliotekoje.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>2.1.2.1. Paaiškinti, kaip ir kur rasti, sisteminti ir saugoti informaciją.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>2.1.3.1. Apibūdinti karjeros informacijos rūšis, informacijos paieškos ir tvarkymo būdus. 2.1.3.2. Paaiškinti, kaip sisteminti, saugoti ir atnaujinti karjeros informaciją. 2.1.3.3. Nurodyti, kur ir kaip ieškoti informacijos apie profesijas ir mokymosi galimybes. 2.1.3.4. Paaiškinti, kaip aktualią karjeros informaciją panaudoti planuojant karjerą.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>2.1.4.1. Nurodyti, kur ir kaip ieškoti informacijos apie profesijas, studijų sritis ir kryptis, profesines ir aukštąsias mokyklas bei įsidarbinimo galimybes. 2.1.4.2. Paaiškinti, kaip aktualią karjeros informaciją panaudoti įgyvendinant karjerą.</p>
<p>Gebėjimai</p> <p>2.1.1.3. Naudojantis įvairiais šaltiniais, surinkti informaciją apie dominančias profesijas.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>2.1.2.2. Rasti ir susisteminti sau aktualią informaciją apie profesijas ir mokymosi galimybes.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>2.1.3.5. Naudojantis įvairiais informacijos rinkimo būdais, rasti, analizuoti, sisteminti, kritiškai vertinti ir nuolat atnaujinti sau aktualią informaciją apie profesijas ir mokymosi galimybes. 2.1.3.6. Panaudoti sau aktualią karjeros informaciją sudarant karjeros planą.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>2.1.4.3. Naudojantis įvairiais informacijos rinkimo būdais, rasti, analizuoti, sisteminti, kritiškai vertinti ir nuolat atnaujinti sau aktualią informaciją apie profesijas, studijų sritis ir kryptis, profesines ir aukštąsias mokyklas bei įsidarbinimo galimybes. 2.1.4.4. Pasinaudoti sau aktualia karjeros informacija įgyvendinant karjeros planą.</p>
<p>Nuostatos</p> <p>2.1.1.4. Siekti tyrinėti veiklų įvairovę.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>2.1.2.3. Domėtis veiklų įvairove ir karjeros galimybėmis.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>2.1.3.7. Domėtis aktualia karjeros informacija ir tikslingai ją panaudoti planuojant karjerą.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>2.1.4.5. Domėtis aktualia karjeros informacija ir tikslingai ją panaudoti siekiant karjeros tikslų.</p>

2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
2.2.1. Papasakoti, kaip geriausiai sekasi mokytis.	2.2.2. Paaiškinti mokymosi visą gyvenimą ir karjeros sėkmės ryšį.	2.2.3. Apibūdinti mokymosi visą gyvenimą galimybes, siejant jas su savo karjeros planu.	2.2.4. Pažinti ir taikyti asmeninį konkurencingumą padedančius išsaugoti mokymosi būdus bei pasinaudoti mokymosi visą gyvenimą galimybių įvairove.
Žinios ir supratimas 2.2.1.1. Apibūdinti mokymosi procesą. 2.2.1.2. Papasakoti apie individualų ir grupinį mokymąsi.	Žinios ir supratimas 2.2.2.1. Nusakyti mokymosi visą gyvenimą būdus ir metodus, siejant juos su karjera.	Žinios ir supratimas 2.2.3.1. Išvardinti mokymosi visą gyvenimą būdus ir metodus, siejant juos su karjeros planu. 2.2.3.2. Nusakyti mokymosi būdų įvairovę, siejant ją su karjeros planavimu. 2.2.3.3. Apibūdinti mokymosi stilius ir jų taikymo įvairiose mokymosi bei karjeros veiklose galimybes.	Žinios ir supratimas 2.2.4.1. Paaiškinti mokymosi visą gyvenimą būdus ir metodus, padedančius išsaugoti asmeninį konkurencingumą. 2.2.4.2. Nusakyti mokymosi galimybių įvairovę. 2.2.4.3. Pagrįsti mokymosi visą gyvenimą svarbą karjerai.
Gebėjimai 2.2.1.3. Mokyti individualiai ir grupėje.	Gebėjimai 2.2.2.2. Analizuoti mokymosi visą gyvenimą pavyzdžius savo socialinėje aplinkoje. 2.2.2.3. Taikyti įvairius mokymosi būdus, projektuojant juos bei mokymosi rezultatus į ateitį.	Gebėjimai 2.2.3.4. Įvertinti mokymosi galimybes, sudarant asmeninį karjeros planą. 2.2.3.5. Taikyti sau tinkamus mokymosi būdus ir metodus įgyvendinant karjeros planą. 2.2.3.6. Pasirinkti mokymosi būdus, atitinkančius asmeninį mokymosi stilių.	Gebėjimai 2.2.4.4. Atrinkti asmeniškai tinkamas mokymosi galimybes. 2.2.4.5. Taikyti sau tinkamus mokymosi būdus ir metodus, padėsiančius išsaugoti asmeninį konkurencingumą. 2.2.4.6. Analizuoti savo mokymosi stilių ir projektuoti jo taikymo galimybes tolesniuose karjeros etapuose.
Nuostatos 2.2.1.4. Jausti poreikį išmokyti mokytis.	Nuostatos 2.2.2.4. Sieti mokymąsi su gyvenimo ir karjeros sėkme.	Nuostatos 2.2.3.7. Jausti poreikį mokytis ir tobulėti. 2.2.3.8. Siekti pažinti save kaip besimokantįjį.	Nuostatos 2.2.4.7. Pripažinti mokymąsi kaip visą gyvenimą trunkantį procesą.

2.3. Pažinti kintantį darbo pasaulį

1–4 klasė		5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
2.3.1. Aptarti, kodėl žmonės dirba, vartoti karjeros sąvoką.		2.3.2. Apžvelgti darbo pasaulio istorinę raidą ir domėtis darbo pasaulio perspektyvomis.	2.3.3. Įvertinti darbo pasaulio kaitą ir darbo formų įvairovę, planuojant savo karjerą.	2.3.4. Analizuoti darbo pasaulio kaitos tendencijas, įvertinant jų galimą poveikį asmeninės karjeros įgyvendinimui.
Žinios ir supratimas 2.3.1.1. Paaiškinti karjeros sąvoką. 2.3.1.2. Nusakyti darbo paskirtį žmogaus ir visuomenės gyvenime.		Žinios ir supratimas 2.3.2.1. Aptarti darbo pasaulio istorinę raidą. 2.3.2.2. Nusakyti socialinės, ekonominės, technologinės raidos tendencijas.	Žinios ir supratimas 2.3.3.1. Nusakyti darbo pasaulio kaitos tendencijas. 2.3.3.2. Apibūdinti darbo formų įvairovę. 2.3.3.3. Nusakyti darbo ir jo fizinės, psichologinės, socialinės aplinkos ypatumus.	Žinios ir supratimas 2.3.4.1. Paaiškinti darbo pasaulio kaitos tendencijų galimą poveikį žmogaus karjerai. 2.3.4.2. Apžvelgti darbo formų įvairovę. 2.3.4.3. Apibūdinti darbo ir jo fizinės, psichologinės, socialinės aplinkos ypatumus.
Gebėjimai 2.3.1.3. Papasakoti apie savo šeimos narių ir artimųjų karjeras. 2.3.1.4. Apibūdinti, kokios karjeros norėtų.		Gebėjimai 2.3.2.3. Papasakoti apie darbą, profesijas ir žmonių karjeras skirtingais istoriniais laikotarpiais. 2.3.2.4. Vertinti savo karjeros viziją darbo pasaulio perspektyvų aspektu.	Gebėjimai 2.3.3.4. Atpažinti darbo pasaulio kaitos tendencijas artimiausioje socialinėje aplinkoje. 2.3.3.5. Įvertinti darbo pasaulio kaitos galimą įtaką asmeniniam karjeros planui. 2.3.3.6. Analizuoti darbo formų įvairovę, planuojant savo karjerą.	Gebėjimai 2.3.4.4. Analizuoti konkrečius karjeros atvejus, atpažįstant darbo pasaulio kaitos poveikį karjeros pokyčiams. 2.3.4.5. Įvertinti galimą darbo pasaulio kaitos poveikį pasirinktai asmeninei karjerai. 2.3.4.6. Kitiškai vertinti darbo formų įvairovę siejant ją su savo karjeros įgyvendinimu.
Nuostatos 2.3.1.5. Domėtis profesijomis ir žmonių karjeromis.		Nuostatos 2.3.2.5. Domėtis darbo pasaulio kaitos veiksniais.	Nuostatos 2.3.3.7. Planuojant karjerą atsižvelgti į kintantį darbo pasaulį.	Nuostatos 2.3.4.7. Tyrinėti įvairias darbo galimybes ir darbo pasaulio pokyčius.

3. KARJEROS PLANAVIMO SRITIS

3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
3.1.1. Kelti savo artimiausius veiklos tikslus.	3.1.2. Kelti gyvenimo tikslus remiantis asmenine ateities vizija.	3.1.3. Nustatyti gyvenimo prioritetus, kelti, vertinti, derinti savo gyvenimo ir karjeros tikslus.	3.1.4. Nuolat peržiūrėti savo karjeros ir gyvenimo tikslus, koreguoti juos atsižvelgiant į asmeninius ir aplinkos pokyčius.
Žinios ir supratimas 3.1.1.1. Apibūdinti tikslo sąvoką. 3.1.1.2. Nusakyti, kaip kelti veiklos tikslus.	Žinios ir supratimas 3.1.2.1. Apibūdinti asmeninės vizijos ir gyvenimo tikslų svarbą. 3.1.2.2. Nusakyti asmeninės vizijos ir tikslų formulavimo principus.	Žinios ir supratimas 3.1.3.1. Įvardinti pagrindines gyvenimo sritis. 3.1.3.2. Aptarti, kaip nustatyti gyvenimo prioritetus. 3.1.3.4. Nusakyti, kaip formuluoti karjeros viziją. 3.1.3.5. Paaiškinti, kaip kelti, vertinti ir derinti gyvenimo bei karjeros tikslus.	Žinios ir supratimas 3.1.4.1. Nusakyti aplinkos ir asmens pokyčių poveikį žmogaus gyvenimo ir karjeros tikslams.
Gebėjimai 3.1.1.3. Įvardinti savo mokymosi ir laisvalaikio tikslus.	Gebėjimai 3.1.2.3. Formuluoti asmeninę ateities viziją. 3.1.2.4. Kelti savo gyvenimo tikslus.	Gebėjimai 3.1.3.6. Remiantis žiniomis apie save ir socialinę aplinką, pasirinkti ir įvardinti savo gyvenimo prioritetus. 3.1.3.7. Formuluoti savo karjeros viziją. 3.1.3.8. Įvardinti, vertinti ir derinti savo karjeros ir gyvenimo tikslus.	Gebėjimai 3.1.4.2. Nuolat vertinti savo karjeros tikslus socialinės aplinkos, darbo pasaulio pokyčių ir asmeninio tobulėjimo aspektais. 3.1.4.3. Koreguoti savo karjeros ir gyvenimo tikslus.
Nuostatos 3.1.1.4. Siekti veikti tikslingai.	Nuostatos 3.1.2.5. Siekti sukurti asmeninę ateities viziją.	Nuostatos 3.1.3.9. Siekti formuluoti karjeros viziją ir kelti karjeros tikslus.	Nuostatos 3.1.4.4. Siekti veikti tikslingai, peržiūrėti ir koreguoti gyvenimo ir karjeros tikslus.

3.2. Priimti karjeros sprendimus

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
<p>3.2.1. Aptarti, kaip gyvenime priimami sprendimai.</p>	<p>3.2.2. Suprasti ir taikyti įvairius sprendimo priėmimo modelius ir technikas mokymosi ir gyvenimo situacijose.</p>	<p>3.2.3. Savarankiškai priimti karjeros sprendimus, taikant įvairius karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas.</p>	<p>3.2.4. Reflektuoti ir kritiškai vertinti savo karjeros sprendimus.</p>
<p>Žinios ir supratimas 3.2.1.1. Apibūdinti sprendimo sąvoką.</p>	<p>Žinios ir supratimas 3.2.2.1. Apibūdinti kelis sprendimų priėmimo modelius ir technikas.</p>	<p>Žinios ir supratimas 3.2.3.1. Apibūdinti karjeros sprendimų reikšmę karjeros sėkmei. 3.2.3.2. Apibūdinti karjeros sprendimų priėmimo kriterijus. 3.2.3.3. Apibūdinti įvairius karjeros sprendimų priėmimui taikomus modelius ir technikas. 3.2.3.4. Nurodyti galimus su karjeros sprendimais susijusius sunkumus.</p>	<p>Žinios ir supratimas 3.2.4.1. Paaiškinti karjeros sprendimų procesą. 3.2.4.2. Pagrįsti karjeros sprendimų priėmimo kriterijus. 3.2.4.3. Klasifikuoti karjeros sprendimo priėmimui taikomus modelius ir technikas. 3.2.4.4. Nusakyti, kaip veikia karjeros sprendimus asmenybės bruožai ir aplinkos ypatumai.</p>
<p>Gebėjimai 3.2.1.2. Pateikti sprendimų pavyzdžių. 3.2.1.3. Paaiškinti savo sprendimus.</p>	<p>Gebėjimai 3.2.2.2. Atpažinti sprendimo priėmimo modelius savo gyvenimo situacijose. 3.2.2.3. Taikyti mokymosi ir gyvenimo situacijoms tinkamas sprendimo priėmimo technikas.</p>	<p>Gebėjimai 3.2.3.5. Tyrinėti savo (mokymosi) karjeros sprendimų patirtį. 3.2.3.6. Sudaryti asmeniškai svarbių karjeros sprendimų kriterijų sąrašą. 3.2.3.7. Taikant kelis karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas bei atsižvelgiant į savo karjeros tikslus, priimti karjeros sprendimą. 3.2.3.7. Analizuoti su savo karjeros sprendimais susijusius sunkumus, numatyti jų įveikimo būdus.</p>	<p>Gebėjimai 3.2.4.5. Analizuoti ir kritiškai vertinti savo karjeros sprendimus. 3.2.4.6. Atpažinti karjeros sprendimo proceso etapus, analizuojant savo karjeros sprendimą. 3.2.4.7. Įvertinus savo charakteristikas ir aplinkos teikiamas galimybes, numatyti kitas galimas karjeros sprendimų alternatyvas. 3.2.4.8. Kritiškai vertinti su savo karjeros sprendimais susijusių sunkumų įveikimo būdus.</p>
<p>Nuostatos 3.2.1.4. Siekti sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai apsispręsti kasdienėse situacijose.</p>	<p>Nuostatos 3.2.2.4. Siekti sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai apsispręsti gyvenimo ir mokymosi situacijose.</p>	<p>Nuostatos 3.2.3.8. Siekti sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai priimti karjeros sprendimus.</p>	<p>Nuostatos 3.2.4.9. Siekti nuolat sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai priimti ir kritiškai vertinti karjeros sprendimus.</p>

3.3. Sudaryti ir atnaujinti karjeros planą

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
3.3.1. Planuoti savo veiklas.	3.3.2. Planuoti savo mokymąsi ir laisvalaikį, siejant jį su asmenine ateities vizija.	3.3.3. Sukurti asmeninį karjeros planą, grįstą savęs pažinimo, karjeros galimybių tyrimo ir karjeros sprendimo rezultatais.	3.3.4. Analizuoti, kritiškai vertinti ir atnaujinti savo karjeros planą, atsižvelgiant į asmeninius ir karjeros galimybių pokyčius.
Žinios ir supratimas 3.3.1.1. Papasakoti, kaip sudaromas planas.	Žinios ir supratimas 3.3.2.1. Nusakyti planavimo reikšmę siekiant gyvenimo tikslų.	Žinios ir supratimas 3.3.3.1. Apibūdinti karjeros plano kūrimo seką ir pagrindines jo sudedamąsias dalis. 3.3.3.2. Įvardinti karjeros plano įgyvendinimui reikalingus išteklius ir galimus rizikos veiksnius.	Žinios ir supratimas 3.3.4.1. Paaiškinti, kaip atnaujinti karjeros planą. 3.3.4.2. Apibūdinti karjeros plano įgyvendinimui reikalingus išteklius ir galimus rizikos veiksnius.
Gebėjimai 3.3.1.2. Sudaryti ir paaiškinti savo veiklos planą.	Gebėjimai 3.3.2.2. Sudaryti mokymosi ir laisvalaikio veiklą, susijusių su asmeniniais tikslais, planą. 3.3.2.3. Sudaryti ilgalaikių tikslų įgyvendinimo planą.	Gebėjimai 3.3.3.3. Sukurti asmeninį karjeros planą, grįstą savęs pažinimo, karjeros galimybių tyrimo ir karjeros sprendimo rezultatais. 3.3.3.4. Įvertinti su karjeros plano įgyvendinimu susijusius išteklius, numatyti rizikos veiksnius ir pateikti galimas karjeros plano alternatyvas.	Gebėjimai 3.3.4.3. Nuolat peržiūrėti, kritiškai vertinti ir atnaujinti karjeros planą, atsižvelgiant į savo ir karjeros galimybių kaitą. 3.3.4.4. Kritiškai vertinti su karjeros plano įgyvendinimu susijusius išteklius bei jų dinamiką, įvertinti rizikos veiksnius ir pagrįsti galimas karjeros plano alternatyvas.
Nuostatos 3.3.1.3. Siekti planuoti savo kasdienes veiklas.	Nuostatos 3.3.2.4. Siekti planuoti gyvenimo veiklas.	Nuostatos 3.3.3.5. Siekti planuoti karjerą.	Nuostatos 3.3.4.5. Siekti koreguoti savo karjeros planus, atsižvelgiant į asmeninius ir karjeros galimybių pokyčius.

4. KARJEROS ĮGYVENDINIMO SRITIS

4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
4.1.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas kasdienėse veiklose.	4.1.2. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su gyvenimo tikslais.	4.1.3. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su asmeniniu karjeros planu.	4.1.4. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su karjeros plano įgyvendinimu.
Žinios ir supratimas 4.1.1.1. (3.3.1.1.) Papasakoti, kaip sudaromas planas. 4.1.1.2. Pateikti nerimą ir įtampą keliančių situacijų pavyzdžių. 4.1.1.3. Nusakyti, kaip spręsti nesutarimus. 4.1.1.4. Paaiškinti, kaip veikti grupėje drauge. 4.1.1.5. Paaiškinti problemos sąvoką ir sprendimo kelių įvairovę.	Žinios ir supratimas 4.1.2.1. Paaiškinti, kodėl svarbu planuoti laiką, pateikti laiko ir kitų išteklių planavimo pavyzdžių. 4.1.2.2. Apibūdinti streso sąvoką, galimas jo priežastis, pasekmes ir valdymo būdus. 4.1.2.3. Apibūdinti konflikto sąvoką ir kelis konflikto sprendimo būdus. 4.1.2.4. Apibūdinti komandos sąvoką ir komandos narių vaidmenis. 4.1.2.5. Nusakyti kelis kūrybiško problemų sprendimo būdus.	Žinios ir supratimas 4.1.3.1. Nusakyti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas. 4.1.3.2. Apibūdinti įvairius streso valdymo būdus. 4.1.3.3. Apibūdinti įvairius tinkamus konfliktų sprendimo būdus. 4.1.3.4. Įvardinti komandos formavimo principus. 4.1.3.5. Apibūdinti įvairius kūrybiško problemų sprendimo būdus.	Žinios ir supratimas 4.1.4.1. Klasifikuoti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas. 4.1.4.2. Paaiškinti įvairius streso valdymo būdus. 4.1.4.3. Paaiškinti konfliktų sprendimo būdus. 4.1.4.4. Pagrįsti komandos formavimo principus. 4.1.4.5. Paaiškinti kūrybiško problemų sprendimo būdus.
Gebėjimai 4.1.1.6. (3.3.1.2.) Sudaryti ir paaiškinti savo veiklos planą. 4.1.1.7. Atpažinti nerimo situacijas savo kasdieniame gyvenime. 4.1.1.8. Priimtinais būdais spręsti klasėje kylančius nesutarimus. 4.1.1.9. Bendradarbiauti grupėje. 4.1.1.10. Savarankiškai spręsti kasdienes problemas.	Gebėjimai 4.1.2.6. Taikyti elementarias laiko ir kitų išteklių valdymo technikas savo gyvenime. 4.1.2.7. Taikyti kelis sau tinkamus streso valdymo būdus įvairiose situacijose. 4.1.2.8. Tinkamais būdais spręsti konfliktus kasdienėse situacijose. 4.1.2.9. Bendradarbiauti klasėje ir užklasinės veiklos grupėse. 4.1.2.10. Kūrybiškai spręsti savo mokymosi problemas.	Gebėjimai 4.1.3.6. Taikyti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas sudarant karjeros planą. 4.1.3.7. Taikyti tinkamus streso valdymo būdus mokymosi situacijose. 4.1.3.8. Tinkamais būdais spręsti konfliktus ir padėti juos spręsti bendraamžiams. 4.1.3.9. Formuoti mokymosi komandas, bendradarbiauti mokymosi veiklose. 4.1.3.10. Kūrybiškai spręsti su karjeros planavimu susijusias problemas.	Gebėjimai 4.1.4.6. Valdyti laiką ir kitus išteklius karjeros (mokymosi ir darbo) kelyje. 4.1.4.7. Taikyti įvairius streso valdymo būdus sudėtingose karjeros (mokymosi ir darbo) situacijose. 4.1.4.8. Spręsti konfliktus karjeros (mokymosi ir darbo) situacijose. 4.1.4.9. Formuoti darbo ir mokymosi komandas, bendradarbiauti mokymosi ir darbo karjeros veiklose. 4.1.4.10. Kūrybiškai spręsti problemas karjeros (mokymosi ir darbo) kelyje.
Nuostatos 4.1.1.11. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas kasdienėse veiklose.	Nuostatos 4.1.2.11. Siekti taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su gyvenimo tikslais.	Nuostatos 4.1.3.11. Siekti taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su asmeniniu karjeros planu.	Nuostatos 4.1.4.11. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su karjeros plano įgyvendinimu.

4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
4.2.1. Sėkmingai adaptuotis ir veikti mokykloje.	4.2.2. Sėkmingai adaptuotis ir veikti įvairiose mokymosi ir laisvalaikio veiklose.	4.2.3. Sėkmingai adaptuotis ir veikti mokymosi ir laisvalaikio veiklose, susijusiose su asmeniniais karjeros planais.	4.2.4. Sėkmingai pereiti į naujo tipo karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką ir joje įsitvirtinti.
<p>Žinios ir supratimas</p> <p>4.2.1. Nusakyti, kuo viena aplinka skiriasi nuo kitos (mokykla nuo darželio ir pan.).</p> <p>4.2.2. Apibūdinti įvairias buvimo naujoje mokymosi aplinkoje situacijas.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>4.2.2.1. Nusakyti sėkmingos adaptacijos naujoje aplinkoje veiksnius.</p> <p>4.2.2.2. Nusakyti adaptacijos naujoje aplinkoje poveikį žmogaus veiklų rezultatams ir jo savijautai.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>4.2.3.1. Nusakyti sėkmingos adaptacijos naujoje aplinkoje veiksnius ir nusakyti adaptacijos naujoje mokymosi aplinkoje etapus.</p> <p>4.2.3.2. Pagrįsti adaptacijos naujoje karjeros aplinkoje poveikį žmogaus karjeros sėkmei.</p>	<p>Žinios ir supratimas</p> <p>4.2.4.1. Apibūdinti adaptacijos naujoje karjeros (mokymosi ar darbo) aplinkoje etapus.</p> <p>4.2.4.1. Paaiškinti sėkmingą perėjimą iš vienos mokymosi aplinkos į kitą mokymosi aplinką lemiančius veiksnius ir kliūtis.</p> <p>4.2.4.2. Nusakyti perėjimo į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką paramos šaltinius.</p> <p>4.2.4.3. Nusakyti žmogaus konkurencingumą darbo rinkoje lemiančius veiksnius.</p>
<p>Gebėjimai</p> <p>4.2.3. Sėkmingai adaptuotis ir veikti klasėje.</p> <p>4.2.4. Aptarti savo prisitaikymo mokykloje arba kitoje naujoje mokymosi aplinkoje patirtį.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>4.2.2.3. Remiantis asmenine patirtimi ir konkrečių atvejų tyrimu, analizuoti adaptacijos naujoje aplinkoje veiksnius.</p> <p>4.2.2.4. Analizuoti asmeninę adaptacijos mokymosi ir laisvalaikio aplinkose patirtį.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>4.2.3.3. Remiantis asmenine patirtimi, analizuoti adaptacijos naujoje mokymosi aplinkoje etapus.</p> <p>4.2.3.4. Diskutuoti apie adaptacijos mokymosi aplinkoje poveikį asmeniniams mokymosi rezultatams.</p> <p>4.2.3.5. Savo karjeros plane numatyti galimus adaptacijos sunkumus ir jų sprendimo kelius.</p>	<p>Gebėjimai</p> <p>4.2.4.4. Peržiūrėti savo karjeros planus, atsižvelgiant į adaptacijos naujoje karjeros aplinkoje etapus.</p> <p>4.2.4.5. Analizuoti konkrečius perėjimo iš vienos mokymosi aplinkos į kitą mokymosi aplinką atvejus, išskiriant palankius veiksnius ir kliūtis.</p> <p>4.2.4.6. Numatyti ir pasinaudoti paramos šaltiniais įgyvendinant savo karjeros planą.</p>
<p>Nuostatos</p> <p>4.2.5. Siekti sėkmingai adaptuotis ir veikti mokykloje.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>4.2.2.5. Siekti sėkmingai adaptuotis ir veikti įvairiose mokymosi ir laisvalaikio veiklose.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>4.2.3.6. Siekti sėkmingai adaptuotis ir veikti mokymosi ir laisvalaikio veiklose, susijusiose su asmeniniais karjeros planais.</p>	<p>Nuostatos</p> <p>4.2.4.7. Siekti sėkmingai pereiti į naujo tipo mokymosi ar darbo aplinką ir joje adaptuotis.</p> <p>4.2.4.8. Prisiimti asmeninę atsakomybę už sėkmingą adaptaciją darbo vietoje.</p> <p>4.2.4.9. Siekti išlikti konkurencingam darbo rinkoje.</p>

4.3. Efektyviai ieškoti darbo

1–4 klasė	5–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
4.3.1. Pristatyti kasdienėse gyvenimo situacijose.	4.3.2. Pristatyti save, savo ar grupės darbo rezultatą bei procesą.	4.3.3. Pristatyti įvairiose situacijose ir parengti savo gyvenimo aprašymą, siejant jį su karjeros tikslais.	4.3.4. Parengti savo kompetencijos aplanką ir taikyti įvairius darbo ieškos būdus, modeliuojant juos savo karjeros plano kontekste.
Žinios ir supratimas 4.3.1.1. Nusakyti gyvenimo situacijas, kuriose žmonėms tenka prisistatyti kitiems.	Žinios ir supratimas 4.3.2.1. Apibūdinti savęs, asmeninio bei grupės darbo pristatymo svarbą. 4.3.2.2. Paaiškinti pagrindinius prisistatymo principus.	Žinios ir supratimas 4.3.3.1. Paaiškinti prisistatymo skirtingose situacijose ypatumus. 4.3.3.2. Apibūdinti gyvenimo aprašymo rengimo procesą, siejant šį dokumentą su karjeros tikslais. 4.3.3.3. Diskutuoti, kaip sėkmingas prisistatymas turi įtakos karjeros sėkmei.	Žinios ir supratimas 4.3.4.1. Nusakyti, kokie yra darbo ieškos būdai. 4.3.4.2. Išvardyti, kokie yra pagrindiniai karjeros dokumentai ir jiems keliami reikalavimai. 4.3.4.3. Nusakyti, kaip formuojamas kompetencijų aplankas ir kokios yra jo pritaikymo galimybės. 4.3.4.5. Paaiškinti, kaip pasirengti pokalbiui dėl darbo.
Gebėjimai 4.3.1.2. Nurodyti savo asmenybės teigiamas savybes pristatant kitiems. 4.3.1.3. Pateikti asmenybės prisistatymo kasdienėse gyvenimo situacijose pavyzdžių.	Gebėjimai 4.3.2.3. Aptarti savo ar grupės darbo rezultatų bei proceso pristatymą. 4.3.2.4. Išskirti svarbiausius savęs pristatymo aspektus.	Gebėjimai 4.3.3.4. Analizuoti skirtingų tipų gyvenimo aprašymų privalumus ir trūkumus. 4.3.3.5. Parengti savo gyvenimo parašymą, kuris atitiktų asmeninius karjeros tikslus. 4.3.3.6. Simuliacinėmis sąlygomis tinkamai prisistatyti, pateikti savo gyvenimo aprašymą.	Gebėjimai 4.3.4.6. Kitiškai vertinti ir pasirinkti konkrečioje karjeros situacijoje tinkamus darbo ieškos būdus. 4.3.4.7. Parengti naujausius formalius reikalavimus atitinkančius asmeninius karjeros dokumentus. 4.3.4.8. Parengti ir pristatyti asmeninį kompetencijų aplanką. 4.3.4.9. Simuliacinio pokalbio dėl darbo metu pozityviai reaguoti, improvizuoti greitai kintančiose situacijose.
Nuostatos 4.3.1.4. Pripažinti prisistatymo kitiems žmonėms svarbą.	Nuostatos 4.3.2.5. Sieti savo asmenybės pristatymą su skirtingomis veiklomis. 4.3.2.6. Akcentuoti prisistatymo gebėjimų svarbą tolimesnėse mokymosi ir laisvalaikio veiklose.	Nuostatos 4.3.3.7. Pripažinti prisistatymo gebėjimų reikšmę siekiant karjeros tikslų.	Nuostatos 4.3.4.10. Pripažinti asmeninių pastangų ir veiksmų svarbą darbo vietos ieškos efektyvumui. 4.3.4.11. Ieškoti asmens poreikius atitinkančio darbo.

7. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO METODIKA: UGDYMO KARJERAI PLANAVIMAS, MOTYVAVIMAS, ORGANIZAVIMAS, STEBĖJIMAS IR KOKYBĖS RODIKLIAI

7.1. Ugdymo karjerai planavimas, motyvavimas, organizavimas, stebėjimas ir kokybės rodikliai grindžiami aiškiu mokymosi tikslų ir uždavinių įprasminimu, vadovaujantis aprašytais programos įgyvendinimo požymiais – detalizuotomis mokinių karjeros kompetencijomis – organizacijos lygmenyje (žr. 1 pav.), klasės – pamokos lygmenyje, asmeniniame mokinio lygmenyje bei įvertinant mokinio elgesį praktinių pasiekimų lygmenyje.

7.1.1. Organizacijos lygmuo

7.1.1.1. Organizacijos lygmenyje mokykloje tariamasi dėl ugdymo karjerai įgyvendinimo tikslų, siekiant nustatyti optimalias galimybes rinkti ir apibendrinti informaciją, padedančią organizuoti mokinių ugdymą karjerai: aptariami galimi informacijos šaltiniai, išsiaiškinamos karjeros kompetencijos, pagrindinės programoje vartojamos sąvokos, tikslas ir uždaviniai, atsižvelgus į mokyklos savitumą ir esamas tradicijas, diskutuojami su programos realizavimu susiję klausimai, problemų sprendimo galimybės iliustruojamos pavyzdžiais, išklausomos nuomonės, informacija lokalizuojama.

7.1.1.2. Mokyklos lygmens kokybės rodiklis – bendri pedagogų kolektyvo susitarimai dėl to, kaip atskiras karjeros kompetencijų dalis planuojama ugdyti per mokslo metus, kas glaudžiausiai siejasi konkrečiomis temomis ir kaip numatoma atskleisti turimą karjeros informaciją.

7.1.2. Klasės / Grupės – pamokos lygmuo

7.1.2.1. Klasės / grupės – pamokos lygmenyje mokytojas įvertina konkrečios mokymosi grupės poreikius ir pritaiko karjeros ugdymo programą, remdamasis nurodytais įgyvendinimo požymiais: planuodamas ugdymo procesą, atsižvelgia į konkrečių mokinių pasiekimų lygį, mokymosi poreikius, interesus ir mokymosi stilius, mokymo ir mokymosi sąlygas, mokyklos bendruomenės išsikeltus ugdymo tikslus ir prioritetus.

7.1.2.2. Planuojant ir organizuojant ugdymą karjerai klasėje, grupėje tikslinga vykdyti projektus, padedančius mokiniams pažinti save, apibendrinti įgytas žinias ir planuoti jų panaudojimo galimybes verslo ir darbo pasaulyje, išbandyti naujus karjeros gebėjimus, modeliuoti ir imituoti situacijas, spręsti su karjera susijusias problemas ir pristatyti atliktas užduotis mokymosi grupei ir / arba mokyklos bendruomenei.

7.1.2.3. Organizuojant ugdymo / mokymo procesą siekiama, kad ugdymas karjerai būtų grindžiamas mokinių patirtimi, ieškoma prasmingų mokymosi mokykloje ir gyvenimo už mokyklos ribų sąsajų, sudaromos sąlygos pažinti karjeros galimybes kitose mokymosi aplinkose: vykti į ekskursijas, darbo vietas, profesinio veiklinimo metu ir pan.

7.1.2.4. Ugdymo karjerai procese mokymosi laikas naudojamas aktyviai mokinių veiklai, dirbant individualiai ir grupėmis.

7.1.2.5. Atsižvelgus į skirtingus mokinių mokymosi stilius, numatoma mokymo metodų įvairovė, daug dėmesio skiriama aktyvaus mokymo ir mokymosi metodų panaudojimui, mokinių iniciatyvos skatinimui, individualumo atskleidimui.

7.1.2.6. Užduotys turėtų būti diferencijuojamos ir individualizuojamos atsižvelgiant į mokinių poreikius bei galimybes.

7.1.2.7. Karjeros kompetencijų ugdymo klasės / grupės – pamokos lygmenyje kokybės rodiklis – sudarytos palankios sąlygos mokiniams naudojantis prieinamais informacijos šaltiniais susipažinti su karjeros galimybėmis, priimti karjeros sprendimus, sudaryti ir įgyvendinti karjeros planą.

7.1.3. Asmeninis mokinio lygmuo

7.1.3.1. Mokiniai aktyviai mokosi, kai dirba bendradarbiaudami: keičiasi patirtimi, idėjomis, diskutuoja, kartu nagrinėja problemą, svarsto alternatyvas, ieško sprendimo.

7.1.3.2. Siekiama, kad kiekvienas mokinyt galėtų aktyviai dalyvauti ir sėkmingai mokytis, analizuoti problemines situacijas, argumentuoti savo nuomonę ir pasirinkimus.

7.1.3.3. Mokiniais sudaromos sąlygos pasirinkti ir apsispręsti, išreikšti nuomones, idėjas, jausmus, vizualizuoti bei įvairiomis priemonėmis pristatyti įgytą patirtį.

7.1.3.4. Ugdymas karjerai siejamas su situacijomis, artimomis darbo pasaulio pažinimui ir darbinių gebėjimų ugdymui, todėl mokiniams sudaromos sąlygos pažinti karjeros galimybes autentiškoje aplinkoje (pvz., per profesinio veiklinimo užsiėmimus ir pan.).

7.1.3.5. Mokinio lygmenyje ugdymo kokybei pamatuoti sudaromi vertinimo kriterijai, vadovaujantis numatomomis ugdyti karjeros kompetencijomis ir aiškiais mokymosi uždaviniais, aptartomis veiklomis, išsiaiškinus, kaip mokysis mokiniai, kaip parodys, ko išmoko, kaip vyks mokymosi proceso refleksija bei bus vertinami rezultatai.

7.1.3.6. Mokinio lygmenyje kokybės rodiklis – jo gebėjimas įsivertinti asmenines charakteristikas karjeros kontekste ir jomis pasinaudoti siekiant asmeninių, mokymosi, socialinių ir profesinių tikslų, taip pat karjeros informacijos paieška, atranka ir įvertinimas, atsižvelgiant į interesus, gabumus ir galimybes.

7.1.4. Praktinių mokinio pasiekimų vertinimas

7.1.4.1. Vertinimas yra integrali mokymo bei mokymosi proceso dalis, kurios tikslas – padėti mokiniui mokytis ir siekti veiksmingesnio mokymo.

7.1.4.2. Vertinami ne tik rezultatai, konkretūs mokinių darbai, mokymosi procesas, bet ir mokinių veiklos pokyčiai ir karjeros plėtojimo apraiškos elgesyje.

7.1.4.3. Tradiciškai ugdymo procese renkama informacija apie klasės / grupės ir kiekvieno mokinio mokymosi stipriausias vietas ir tobulintinas sritis, teikiama grįžtamoji informacija, atsižvelgiant į vertinimo informaciją koreguojamas pats mokymas.

7.1.4.4. Mokytojas turėtų nuolat stebėti mokinių veiklą, kalbėtis su mokiniais, kad išsiaiškintų, kaip jiems sekasi taikyti įvairias mokymosi strategijas, kaip jie geba mokytis bendradarbiaudami, kaip geba įvertinti save, išsikelti mokymosi tikslus ir jų siekti.

7.1.4.5. Į vertinimo veiklą įtraukiami ir mokiniai. Jie turėtų vertinti savo ir vieni kitų darbus, atsižvelgdami į mokymosi uždavinius, vadovaudamiesi vertinimo kriterijais. Tokia savęs vertinimo ir vienas kito vertinimo praktika turėtų būti tikslinga ir reguliari.

7.1.4.6. Mokytojo suteikiama grįžtamoji informacija turėtų būti grindžiama mokinio mokymosi pažanga, sunkumų nustatymu ir galimybių jiems įveikti numatymu.

7.1.4.7. Mokinio pasiekimų vertinimo tikslu patogu mokiniams sudaryti savo atliktų užduočių aplanką (kompetencijos aplanką), kuriame kiekvienas mokinys demonstruotų savo karjeros kompetencijų plėtrą.

7.1.4.8. Praktinių mokinio pasiekimų vertinimo kokybės rodiklis – savęs ir savo veiklos įprasminimas pozityviai prisidedant prie visuomeninio gyvenimo, siekiant gyvenimo ir karjeros tikslų.

Karjeros kompetencijos

1. Savęs pažinimo sritis:

- 1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas.
- 1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis.

2. Karjeros galimybių pažinimo sritis:

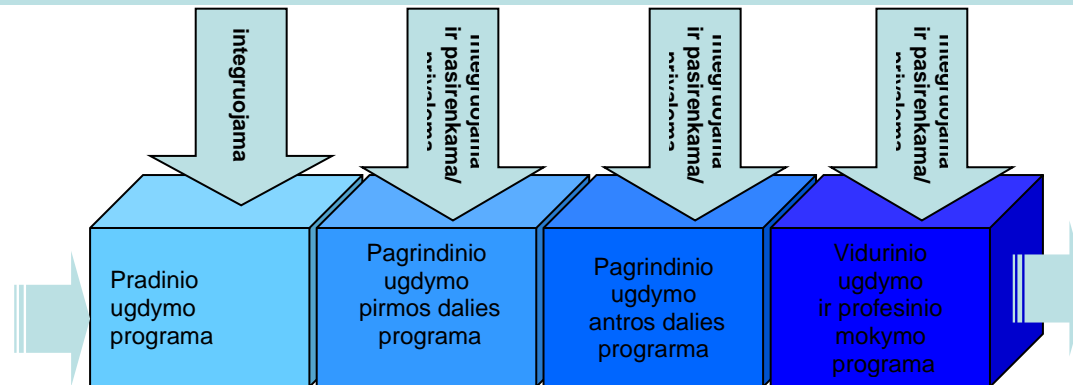
- 2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją.
- 2.2. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes.
- 2.3. Pažinti kintantį darbo pasaulį.

3. Karjeros planavimo sritis:

- 3.1. Kelti karjeros ir gyvenimo tikslus.
- 3.2. Priimti karjeros sprendimus.
- 3.3. Sudaryti karjeros planą.

4. Karjeros įgyvendinimo sritis:

- 4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas.
- 4.2. Sėkmingai pereiti iš mokyklos į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką
- 4.3. Efektyviai ieškoti darbo.



1 pav. Karjeros kompetencijų įgyvendinimo galimybės bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje.

8. UGDYMO KARJERAI ORGANIZAVIMO IR INTEGRAVIMO GALIMYBĖS

- 8.1. Kiekviena mokykla, atsižvelgdama į mokyklos bendruomenės narių poreikius, mokyklos kultūrą ir tradicijas, pedagoginio personalo kvalifikaciją ir plačias ugdymo karjerai integravimo į dalykus galimybes, planuoja ugdymą karjerai, vadovaudamasi ugdymo karjerai programa, pasirinkdama mokyklai priimtina programos įgyvendinimo modelį.
- 8.2. Ugdymo karjerai programa įgyvendinama integruojant ją į pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo turinį.
- 8.3. Bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje per visus dalykus integruotai ugdomos bendrosios kompetencijos (mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinė, iniciatyvumo ir kūrybiškumo, asmeninė), reikalingos ir būsimai karjerai.
- 8.4. Karjeros bendrųjų kompetencijų ugdymas, taikymas ir plėtra bei darbo pasaulio pažinimas turi būti tęsiamas per visų mokomųjų dalykų pamokas.
- 8.5. Bendrojo ugdymo mokyklose dalis karjeros kompetencijų yra įgyjama per turiniu ir/arba tematika artimų dalykų pamokas: dorinio ugdymo, ekonomikos ir verslumo, technologijų, psichologijos, informacinių technologijų, o pradiniame ugdyme ir per pasaulio pažinimo pamokas. Pavyzdžiui, pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas – dorinis ugdymas ir psichologija, pažinti kintantį darbo pasaulį – technologinis ugdymas, ekonomika ir verslumas, rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją – informacinės technologijos.
- 8.6. Įgyvendinant pagrindinio ugdymo antros dalies ir vidurinio ugdymo programas, karjeros kompetencijos gali būti ugdomos pasiūlius mokiniams Ugdymą karjerai kaip pasirenkamąjį dalyką. Mokykloms, kurios neįtraukė į pasirenkamųjų dalykų sąrašą Ugdymo karjerai dalyko, taip pat mokiniams, kurie nepasirinko mokyklos siūlomo pasirenkamojo Ugdymo karjerai dalyko, šių kompetencijų plėtrai skirtas laikas tenka praktinėms, socialinėms, prevencinėms ar kitoms veikloms, kurioms, vadovaujantis Bendraisiais ugdymo planais, numatyta nuo 30 iki 60 pamokų (iki 10 mokymosi dienų).
- 8.7. Profesinio mokymo įstaigose ugdymo karjerai turinys integruojamas į Ekonomikos ir verslo pagrindų dalyko ir bendrojo ugdymo dalykų turinį.
- 8.8. Aktualios ugdymo karjerai temos gali būti nagrinėjamos ne tik bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo dalykų pamokose, bet ir neformaliame ugdyme, mokiniams konsultuojantis su karjeros konsultantu, sudarant sąlygas profesiniam veiklinimui ir kt.
- 8.9. Sėkmingam ugdymo karjerai turinio integravimui būtina sąlyga yra visų mokyklos mokytojų bendradarbiavimas, bendras karjeros kompetencijų ugdymo veiklos planavimas ir veiksminga komunikacija sprendžiant ugdymo turinio įgyvendinimo klausimus.

Kairaitis, Z., Talačkaitė, D. 2021. Ugdymo karjerai kompetencijos neformaliojo švietimo būreliuose. Metodinė priemonė / Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Vilnius: Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras.

Anotacija

Metodinėje priemonėje neformaliojo švietimo būreliai traktuojami kaip pirmoji paauglių įsitraukimo į darbo pasaulį pakopa. Apžvelgiama formalaus ir neformaliojo ugdymo dermė, pristatomi nuoseklaus vaikų pomėgių ugdymo psichologiniai ypatumai, palyginamos pradinio ir pagrindinio ugdymo bei neformaliojo ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo kompetencijos. Konkrečiai aprašytos ugdymo karjerai kompetencijos šiuose neformaliojo švietimo būreliuose: astronomijos ir astrofizikos, biofizikos, fotografijos, kartingo, laivų modeliavimo. Metodinė priemonė skirta neformaliojo švietimo mokyklų mokytojams bei būrelių vadovams, metodininkams.

Redaktorė Saulė Markevičiūtė
Viršelio dailininkė Gitana Vaskelienė